



Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12 „Speleologický klub Brno“
Pracovní skupina SE – 3

Tématický okruh č. 1 :

Geologická historie jižní části Moravského krasu :

- 1.) Záhada Ochozské jeskyně.
- 2.) Poslední cesta Hostěnického potoka do Kamenného žlíbku.



Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12 „Speleologický klub Brno“

Pracovní skupina SE – 3

Tématický okruh č. 6:

Záhady Ochozské jeskyně

Jedna ze záhad Ochozské jeskyně.

Úvaha jeskyňáře – amatéra.

Josef Pokorný:

Motto:

Albert Einstein: Teoretický fyzik, jeden z nejlepších vědců všech dob.

„Tím nejkrásnějším, co kdy můžeme zažít je tajemno. Je to ten nejzákladnější pocit, který je vždy na začátku jakéhokoliv umění či vědy. Kdo ho nezná, kdo se už nedokáže divit, kdo už nedokáže žasnout, je tak říkajíc mrtvý a oči má vyhaslé.“

Ernest Thompson Seton: kanadský spisovatel a přírodovědec, zakladatel Woodcraftu.

„Poznal jsem trýzeň žízně. I vykopal jsem studnu, aby i jiní z ní mohli pít!“

Aleš Šiller: (matematik, počítačový expert).

„Každá, třeba i vědecká hypotéza je na začátku jen domněnkou. Bez domněnek by pokrok nebyl možný.

A pro dotváření jakýchkoliv poznatků jsou jakékoliv domněnky neocenitelné.

Josef Pokorný: (nevýznamný krasový čunitel, dědek praštěný jeskyněmi, *1933).

Pravda je totiž, ať chceme nebo nechceme, jen relativní pojem, potažmo názor jedince.

Teprve až předloženou pravdu můžeme doložit zjištěnými fakty, můžeme mluvit o skutečné pravdě.

To, co tady chci napsat je koncipováno spíš pro amatéry. V podstatě je to provokace, ve které chci všetečnými otázkami probudit zájem lidí, kteří umí a znají. Ale možná, pokud budou odpovědi přiměřené otázkám (předpokládám, že odpovídat budou vědci), můžeme se tu dovědět poznatky, které nám vysvětlí taje a záhady vývoje krasu, které nás zajímají.

Pár slov úvodem....

O jeskyňařině se říká, že je to z jedné třetiny věda, z jedné třetiny sport, a z jedné třetiny bezbřehá dřina. Proč? Inu, musíte o krasu a jeskyních něco vědět, a to už je kousek vědy. Musíte umět lézt po skalách a spouštět se do hlubin. Dnes je na to vypracována bezpečná technika, ale pořád je to sport. A když je to zapotřebí, tak se musíte umět postavit k „raubovňácké“ práci a dělat! Odměnou za to je, že můžete být tam, kam se dostane jen málo lidí a můžete obdivovat krásu „neživé“ přírody. A řekl bych, že i ta neživá příroda má svůj život!

Jenže! Kdo jsem já, krasový nýmand, ani vědec, ani sportovec. Snad jen krasový dělník. Ale dnes už, ve svém věku 87 let ani to ne. A přes to přicházím, abych zde psal o svých poznatcích. Odborníci, než vysloví svůj názor, váží každé slovo, jednak, aby se mezi ostatními odborníky nezesměšili špatným posouzením situace, ale také proto, aby ze svých vědomostí neodkryli to, co by mohl využít jejich vědecký rival. To ale v mé případě nehrozí, protože já jsem jen amatér! Takže – ani účelem, ani smyslem toho, co tady budu psát není nějaká moje snaha zviditelnit se či upozornit na sebe. A už vůbec ne hraní si na odborníka a někomu něco radit. Nicméně, za těch 38 let, co se motám okolo krasu mám jisté poznatky, o kterých se teď a tady chci rozepsat.

Pan profesor Rudolf Musil mi jednou řekl, že kras je droga a ten kdo ji jednou okusil, ten už bez ní nemůže být. V mém případě to docela souhlasí. Ale to pořád není ten pravý důvod, proč píšu tyto řádky. Byl to také pan profesor Musil, který když mě jednou chvíli poslouchal, tak mi řekl: Člověče, když tohle víte, tak si to nenechávejte pro sebe, pište o tom, ať se to dostane mezi lidi!! Od té doby to dělám, i když to občas někoho i „dere“. (Někdy se mi špatně nejen vyslovují, ale i píšou sykvky).

Když jsem dospíval a začínal skotačit praktickým životem, hledal jsem smysl bytí. Časem jsem se dobral k názoru, že smyslem života je zplodit a vychovat generaci. To jsem udělal – a pak jsem stál před otázkou – co dál. Všechno, co dnes známe a umíme, vše, čeho jsme my lidé dosáhli, to je výsledkem naší práce a z ní vyplývajících poznatků, které si neseme přes celé generace z hloubi minulosti. A které předáváme jako štafetový kolík z generace na generaci. Staré technologie zapomínáme a nové rozvíjíme.

Ze svého života mám spoustu poznatků. Některé jsou mi užitečné, některé jen tak leží ladem a třeba jsou někde lidé, kterým by se moje zkušenosti hodily, jen kdyby je měli. Tak proč se o ně nepodělit? Možná jsou moje poznatky jen domněnkami, které nejsou k ničemu, ale možná se budou v průběhu času někomu hodit. Tak proč je nezveřejnit? Smysl a účel ať posuzují odborníci, i když jsem já jen amatér. Proč by se měl někdo léta v krasu namáhat jako já, aby sesbíral za 38 let poznatky které nikomu nepředá a vezme si je do hrobu? Podle mého se mohou hodit i odborníkům. Ti mají potom možnost prokázat, zda byly moje poznatky smysluplné a přinesli speleologii prospěch, nebo zda to byly jen fantazie a bláboly.

A tady a teď bych si dovolilo citovat krasového badatele Karla Absolona. Ten za svého života řekl něco v tom smyslu, že někdy celé generace jeskyňářů

získávají v krasu svoje poznatky a zkušenosti, aby nakonec ten poslední v řadě badatelů, na základě souhrnu poznatků, získaných generacemi rozřešil problém a poznal to, co bylo dosud nepoznané. Aby posunul touhu lidského poznání zase o krůček vpřed.

Když v roce 1913 umíral v Tišnově v bídě krasový badatel a vědec Vladimír Josef Procházka, prohlásil na smrtelné posteli, že jako správný vědec si bere svoje poznatky sebou do hrobu. I když chápu jeho psychické trauma člověka, který byl oklamán a zneužit, neměl už sílu bojovat s osudem a neměl už víru v lidi, což mu bránilo své zkušenosti předat, jeho rozhodnutí mi připadá nešťastné a mrazí mi při něm v zádech. Smyslem života člověka, který už splnil svou základní povinnost by měla být práce, užitečná lidem, kteří se snaží svůj život smysluplně naplnit. Já to tak cítím a takové řešení považuji za správné.

Když jsem se jako devětačtyřicetiletý fotr ocitl v jeskyních, já ve věku, kdy jiní ze speleologie odcházeli a rozhodl se se tomu věnovat, bylo to pro celou řadu lidí kolem mě nepochopitelné. Jenže, já jsem dřív na něco takového prostě neměl čas, protože mě praktický život postavil jinak. Najednou jsem ten čas měl. Bylo jen zapotřebí se znovu začít učit. Chytil jsem se tedy příležitosti.

Doufám, že se mi podařilo v úvodu vysvětlit, co je mojí motivací, co mě pudí usednout za klávesy počítače a začít psát svoje „cintáty nevýznamného činitele“, ve víře, že to, co dělám má smysl, a že to bude speleologii užitečné.

Víte, tento článek je v podstatě provokací vůči jednomu (podle mě špičkovému, nejen teoretickému, ale především praktickému znalci krasu na bázi vědce), krasovému vědci, který je stejně jako já za horizontem života a zvolna sestupuje k podsvětí. Ten by měl ještě – třeba – **napsat o tom, co je v jižní části Moravského krasu zapotřebí udělat**, aby to navázalo na dosud získané a soustředěné informace, a aby lidské poznání na tomto území nestagnovalo. Snad se mně ta provokace podaří a snad on to stihne sepsat.

Přistupme tedy k problému:

Na předělu Prvního a Druhého dómu Ochozské jeskyně, prakticky skoro **naproti kaskádě Zkamenělé řeky** (tento, dříve nádherný sintrový útvar je v současnosti pokryt záplavou bahna) **se nachází** v náplavě odkrytá jakási zvláštní linie náplavy.

Vždycky, když jeskyni navštívil nějaký renomovaný vědec, položil jsem mu následující otázku: „Můžete mi vysvětlit, jak toto vzniklo? Za jakých podmínek?“ Odpověděli mi:

RNDr František Skřivánek: „To jsou mrazové klíny!“

Profesor RNDr Rudolf Musil, DrSc: „To je Permafrost!“

Mgr Ladislav Slezák: „To je soliflukce!“

Fotografii zmíněného místa, potažmo zvláštního tvaru linie náplav najdete na snímku níže.



Pokud chcete zjistit, kdo byli uvedení vědci, hledejte na internetu pod heslem:

RNDr František Skřivánek osmdesátníkem.

Profesor RNDr Rudolf Musil, DrSc.

Mgr Ladislav Slezák.

Ti všichni jsou dosud žijící vědci v oborech speleologie a geologie. Odpovědi všech tří dotázaných se ve své podstatě shodují.

Mrazové klíny (správnější název je „ledové klíny“) vznikaly podle vědců ve starším pleistocénu, tj. v dobách ledových, kdy teplota kolísala okolo 0 °C, při tom voda pronikala do trhlin v půdě a když následně zmrzla, tak se trhlina rozšiřovala. Zmrzlá voda roztahovala geologický materiál od sebe a vyzvedávala okraje trhlin. Ledové klíny vznikaly v trvale zmrzlých půdách (i v horninách). Po odtání ledu bývá taková klínová mezera zaplněna odlišným materiálem.

Permafrost je stále zmrzlá půda v polárních oblastech, která nerozmrzá. Tvoří ji nejsvrchnější část litosféry, za předpokladu, že je nejméně po dobu dvou let vystavena teplotě 0 °C a nižší.

Soliflukce je v podstatě půdotok. Je to pomalý pohyb rozmrazujícího, vodou nasyceného materiálu po spádu dolů v periglaciálním klimatu. Pohybuje se po zmrzlém podloží a jeho pohyb je usnadňován opakovaným mrznutím a táním.

Pro úplnost: **Pleistocén** je období kvartéru (čtvrtohor), trvající cca 2 miliony let, zahrnuje doby ledové a meziledové. **Periglaciální** – významově toto slovo představuje oblast nalézající se v předpolí kontinentálního ledovce, tj. jeho klima, jevy, floru a faunu.

Uvedené informace o mrazových jevech jsou moje výpisky z internetu. Pokud jste amatéři jako já, a není vám význam těchto výrazů zcela jasný, uvádím je pro vaše pohodlí, abyste to nemuseli hledat, když už jsem to vyhledal já.

Nicméně, kladu si neustále otázku, na kterou zmínění vědci odmítají odpověď: Kde se vzal tak hluboko v jeskyni mráz, který mohl tento jev způsobit? A napadá mě taková domněnka: Co když se pod vrstvami náplav skrývají dosud neobjevené dómy pokračování torza, kterému dnes říkáme Ochozská jeskyně? Co když byla celá dávná kra dnešního Moravského krasu v dávných dobách odvodňována rozsáhlým jeskynním systémem s paralelními chodbami, ústíci do širokého údolí dávné Velké řeky (dnes cca 30 km široké údolí mezi Mokrou a Blučinou, dnes údolí říčky Litavy)?

Dle pana prof. Musila se v tomto údolí nachází materiály, splavené až z Jeseníků! A vlivem horotvorných tlaků se této řece otevřel Dolnomoravský úval (horotvorným posunutím vápencového útvaru Pálavských či Pavlovských vrchů?) a z dávné Velké řeky je to dnes řeka Morava? Tak nějak mi to líčil pan profesor Rudolf Musil!

Vyjdu-li z poznatků pana profesora Musila a z poznatků v terénu, které mi vnucují domněnku, že potok Říčka musel při modelaci údolí, kterým dnes protéká, v relativně krátké vzdálenosti překonat dvakrát skalní údolní uzávěru, napadá mě taková, možná pro odborníka dost šílená a za vlasy přitažená představa! Tedy – domněnka! Ale tady mi vytanul na mysli jeden z Murphyho zákonů: **Logika nikdy nerozhoduje o tom, co je možné a co není možné.** Nicméně, já bych řekl, že nepsanou logikou přírody je udržování její rovnováhy sil ve všech směrech. Z obecné mechaniky víme, že při porušení rovnováhy sil

dochází k destrukci systému. Mechanika je součást fyziky a matematiky – a to jsou přírodní vědy!

Jestliže při miocénní regresi moře byly náplavami zarovnány všechny předcházející terénní nerovnosti, kras byl pokryt náplavami do jakési paroviny, a po odlivu moře se znovu vytvářela říční síť (po spádu, tentokrát od severu k jihu), pak v prostoru za dnešní Májovou jeskyní byla uzávěrová stěna, do které masy vod z tajících ledovců byly tak, že zde vzniknul meandr.

Jednou mi vyprávěl můj kamarád Milan Jež o vysoko v údolí posazeném meandru, který (podle něj) vypadá, jako by tudy šel nějaký obr, uklouznul a svým podpatkem vyryl do skal úzkou jakousi stopu či průrvu. Když mi to Milan vyprávěl, věděl jsem přesně, co má na mysli. Ale když jsem o tom později přemýšlel, jak asi takový meandr mohl vzniknout, napadla mi domněnka, kterou níže rozvádím, už pro to, že ten meandr se mi jeví jako klíč k tomu, co budu dál popisovat.

Nejprve vody přetékal přes tuto skalní (údolní) uzávěru. Vířící vody však našly puklinu, kterou se začaly (nejprve jen zčásti, potom stále víc propadat do podzemí. To způsobilo, že se meandr jednak prohluboval, jednak poněkud rozšiřoval. Úměrně tomu se rozšiřoval otvor, kterým mizely vody v podzemí. Pozůstatkem té díry je dnes to, čemu říkáme Májová jeskyně! Bratři Himmelové sice ve svých dílech píší, že tato jeskyně je speleologicky bezvýznamná, ale já, (blbý amatér), jsem přesvědčen, že všichni páni vědci, kteří si myslí, že tato jeskyně je speleologicky bezvýznamná jsou vedle jak ta jedle!!!

V životě jsem nebyl v Barové – či Sobolově jeskyni. Znáám ji jenom z literatury a z obrázků. Ale z toho, co jsem vyčetl, byl kdysi v Křtinském údolí jakýsi výklenek, do kterého si věšeli horolezci, zdolávající okolní skály v lezení nepotřebné svršky. Říkali tomu „Bar“. Až k tomu přišel pan profesor Sobol a napadlo ho, že to může být vrcholek jeskynního portálu a začal to odkopávat. **Byl to portál.** A teprve o šest metrů níž se otevřela díra do jeskyně. Protékající povrchové vody z tajících ledovců si tam v dávných dobách našly cestu – vertikálu propadání do jeskynního systému Býčí skály, který byl v inkriminované době schopen tyto propadající se vody odvádět.

Vážení páni vědci, já, blbý amatér, jsem hluboce přesvědčen, že Májová jeskyně je něco podobného. Když už jsme u toho, podívejte se na mapu Májové jeskyně tak, jak publikují Himmelové a porovnejte ji s mými půdorysy, nárysy a řezy, které jsou tam také a přečtěte si celý text, který tam píšu. Pak si udělejte

názor. Abyste to nemuseli hledat, zařadil jsem svoje poznatky o Májové jeskyni do tohoto tematického okruhu, jako práci v pořadí čtvrtou.

Jsem hluboce přesvědčen, že území Hádeckého žlebu a jeho nejen pravo-břežní ale především levobřežní přilehlé prostory až po linii cesty od Hostěnické čistírny odpadních vod k Mokré hájence skrývá mnohá tajemství, které je nezbytné objasnit ! A to je v podstatě zájem Pracovního kolektivu SE – 3 !

*

Ted' se ale na chvíli zastavme a podívejme se na mnou přednesený problém očima odborníka. Já jsem se totiž o tom před časem začal bavit s odborníkem (podle mého) na slovo vzatým, profesně – s vysokoškolsky vzdělaným geologem a celoživotním speleologem, praktickým znalcem Moravského krasu, s Ladou Slezákem. Ten mi víceméně vysvětlil, že vědecký přístup k jakémukoliv problému v krasu se může diametrálně lišit od názoru amatéra, který nemá potřebné široké znalosti k posouzení situace.

Dověděl jsem se, že odpověď všech tří byla sice spontánní, ale všem třem vědcům mi odpovídajícím bylo jasné, že takovou odpověď by museli především dokázat ! Jejich odpověď byla čistě účelová. Jejím účelem bylo – zbavit se dotěrného zvědavce. No jo, ale to pořád neřeší nanesený problém ! Co je tedy potřeba udělat? Ted' musím chvíli povídat o tom, co by měl každý speleolog vědět. Ted' je to tedy pro amatéry, ale může to číst i vědec. chci-li dojít ke smysluplnému závěru, nic jiného mi nezbývá.

Ta jeskyně nějak vznikla. Víme, že na začátku zrodu jeskyně je puklina ve vápenci. (Potažmo v karbonátovém materiálu). Pak je to voda, prosakující krasovými materiály (nebo přitékající po povrchu) a hledající si po spádu odtokové cesty. Deset metrů vodního sloupce už vytváří tlak jedné atmosféry! To je tlak jednoho kilogramu na čtvereční centimetr ! Tlak narůstá s hloubkou, ve které voda teče, (nebo taky neteče). Voda, která si hledá cestu odtoku je tedy tlačena vodami, které má nad sebou. Pokud se jí daří téct horizontálně, odtéká tam, kam jí to materiál ve kterém teče, dovolí. Stačí jí i malý spád. Nebo se vody pohybují vertikálně, tedy klesají až na spodní erodní základnu, která už je nepropustná a vodu dál nepustí. Voda zaplní soustavu puklin a pokud nemá odtok, stojí tlakově napjatá a hledá cestu. Srážková voda je slabě kyselá a má schopnost leptat, či rozpouštět karbonáty (uhličitany). Tedy krasové materiály jako je vápenec, magnezit, siderit (kalcitové karbonáty), aragonit, cerusit, (aragonitové karbonáty), dolomit, andezit (dolomitové karbonáty) a další (jiné)

karbonáty. Říkáme, že voda karbonáty koroduje. A tam kde je, má spoustu času na to, aby si našla cestu dál.

Jakmile si vody najdou cestu odtoku, dají se do pohybu a začnou proudit. Kromě korodování začínají vody puklinu vymílat, tedy erodovat. Puklina se rozšiřuje a je schopná pojmout více vody. Více vody opět rozšiřuje puklinu. V průběhu času začne voda vodosvodnými cestami transportovat písek, později štěrka a nakonec i menší či větší kameny. Ty potom vodosvodné cesty rozšiřují vydíráním, tedy abrazí. Záleží na množství vody a spádu toku, případně také na tom, jaké materiály voda unáší. Spád toku dává průtoku vod rychlost. Nejvyšší rychlost je v ose toku. Směrem ke stěnám se sice rychlost průtoku vod poněkud snižuje, ale protékající vody působí na stěnu materiálu, ve kterém protékající vody vytvářeným podtlakem působí vytrhování molekul materiálu ze stěn, a tak dochází k jevu, nazvaném kavitace, který opět rozšiřuje vodosvodné cesty.

Proti kavitaci není odolná ani ocel. Na Vltavě, ve Štěchovicích je (vodní) přečerpávací elektrárna. Voda se přečerpává potrubím o průměru asi 3,5 metru. Síla stěny tohoto potrubí byla 12 mm. Zúčastnil jsem se kdysi revize tohoto potrubí. Při revizi bylo zjištěno, že v ohybech potrubí byla místy působením kavitace zeslabena stěna potrubí až na 4 mm ! Následně se postižená místa (tehdy) ošetřovala vevařením plátů z vysoce legovaných ocelí třídy 17 speciálními elektrodami, které dokázaly oba rozdílné materiály spojit (pokud víte jak). Ten „oříšek“ řešili tehdy svářecí technologové. Tolik jen na vysvětlení jevu kavitace.

Zatím jsme si, možná poněkud laicky, vysvětlili, jak vznikají v karbonátových (potažmo krasových) materiálech jeskyně. Záleží na množství tekoucích, ale i srážkových vod. Část vody prosakuje půdou, část stéká po povrchu, vytváří a postupně zvětšuje vodní toky a vytváří na povrchu říční síť. Karbonátové materiály, které jsou organického původu působením horotvorných tlaků, (způsobených pohybem kontinentálních ker) a jejich mnohdy náhlých změn praskají. Pokud tekoucí voda narazí na takovou puklinu, propadne se do ní a dá se na cestu podzemím.

Vydeme-li z poznatku, že v dobách ledových dosahovala čára zalednění severní polokoule až na severní hranici dnešní České republiky, musely se v dobách meziledových (interglaciálech), kdy docházelo k dosti značnému oteplení, řítit krajinou spousty vod. Tam, kde narazily na krasové materiály, zmizely v podzemí a vytvářely na puklinách celou síť odvodňování krajiny. Tak vznikaly v krasu velké jeskyně domovitých tvarů. I dnešní propast Macocha byla

původně obrovskou jeskyní, vybrázděnou vodami. Horotvorné tlaky v zemské kůře při náhlém uvolnění způsobily zřícení stropu a to byl zrod propasti.

Ono je také docela možné, že dnešní krasové žleby Moravského krasu byly původně jeskyněmi, které se v průběhu času a díky horotvorným tlakům zařítily. Při rozhovoru s jedním geofyzikem jsem se například dověděl, že kdesi na jedné ze stěn Suchého žlebu se nachází sintrové náteky. Víte, co to znamená.....?

Je zcela jisté, že nejprve musel organický vápenec vzniknout. Dejme tomu, že to trvalo nějakých 50 milionů let. Ten vápenec vznikl v moři. Pak se vlivem tlaku kontinentálních ker, potažmo vlivem horotvorného vrásnění ta původní vápencová kra vynořila a začal proces, kterému říkáme krasování. Pochází dnešní „ostrovy vápenců“ v krajině z jedné krasové kry, kterou horotvorné tlaky rozdělily a přesunuly ? To už je parketa odborníků – geologů.

Věky, po kterých existence krasu probíhala byly také součástí vývoje vegetace a živočichů. Neživá i živá příroda je jeden organismus, který umožňuje život! Příroda potřebuje rovnováhu, proto si ji zákonitě vytváří. Jenže člověk (jen jeden z mnoha druhů živočichů na zemi) si mylně myslí, že je pánem přírody a tu rovnováhu, vytvářenou přírodou neustále porušuje. Archeolog Karel Sklenář to komentoval slovy : **„Člověk je ta největší pohroma, jakou vymyslela příroda sama na sebe. Je to bytost, která nepamatuje počátek světa, ale když nebude mít dost rozumu, dočká se jeho konce !** Ale vraťme se k tématu.

Vývoj živé a neživé přírody probíhal v symbióze. Vlivem horotvorných tlaků krajina klesala, až ji zalilo moře, pak se zase zvolna vynořila a to se opakovalo nejmíň dvakrát, či třikrát. Následkem těchto změn byly nejen změny reliéfu krajiny, ale i jeho vodních toků, potažmo říční sítě. Získat představu o vývoji krajiny přibližně na ploše 25 km², tj. vápencové kry Moravského krasu v průběhu věků je činnost, kterou se zabývají generace vědců. Díky tomu víme, že v období, kdy se krajinou řítily spousty vod vznikaly velké jeskynní dómy a když toky vod zeslábly, zanášely tyto dómy postupně splavenými materiály, ucpávaly si cestu odtoku a jsou tlačeny vodním sloupcem, nacházely jiné odtokové cesty, dříve naplavené materiály zase někam odnášely a najít dnes posloupnost této činnosti vod a přírody je práce, při které je nezbytné vycházet z domněnek, které je ale nutno zpracovat přes filtr logiky a dokázat skutečnost, nebo vyvrátit nesprávné závěry. Vědcům, kteří se s tím zabývají není co závidět.

Domnívám se, že teď jsme se dostali k jádru problému a k mé motivaci napsat tyto řádky. Lze předpokládat, že – možná část, možná celá vápencová kra Moravského krasu byla v nějaké době odvodňována do údolí, vytvořeného

dávnou Velkou řekou, (dnes je reliktem tohoto údolí cca 30 km široké údolí mezi obcemi Mokrá a Blučina, údolí, kterým dnes protéká říčka Litava, do které se pod Kobylnicemi vlévá potok Říčka). To odvodňování tvořila v útrobách krasu soustava vodosvodných kanálů, z nichž některé byly v průběhu času zaříceny, pak se vody procezovaly sutí, kterou následně unášenými materiály ucpaly tak, že si musely najít jiné cesty. O tektonických pohybech krasových i podložních vrstev svědčí terénní zlomy, při kterých se materiál krasu posouval horizontálně i vertikálně.

Současným zbytkem těchto cest je to, čemu říkáme Ochozská jeskyně, ve které dnes stojíme na náplavě, prakticky pod stropem rozlehlého vodosvodného kanálu. Jak a kudy vody tekly, co je dnes zařícené či ucpané a jak je toto území odvodňováno dnes, to se snaží vysvětlit v průběhu přibližně posledních deseti let Pracovní skupina SE – 3, (původně tři senioři a nyní navíc i jejich současní spolupracovníci). Do jisté míry navazujeme na poznatky těch, kteří šli před námi a také se snažili tajemství jižní části rozpoznat a vysvětlit.

V padesátých a šedesátých letech to byl Jaroslav Dvořák se svými spolupracovníky. Později Rudolf Burkhardt a po něm řada dalších. Ti všichni vykonali kus potřebné a nezbytné vědecké práce. Ty všechny aktéry najdete na konci této práce v seznamu použité literatury. Byla vykonaná spousta práce, ale současné společenské období honby za penězi omezuje lidské poznání tam, kde z toho neplyne okamžitý tučný zisk. A to je podle mého škoda celé lidské společnosti. Ti tři dědkové a jejich obětaví spolupracovníci to nevytrhnou. Ale mohou naznačit cestu, kterou je zapotřebí se dát. A o to právě v této práci jde. A to je jejím smyslem.

Vraťme se tedy teď na začátek této práce, k tématu, které jsem tam otevřel. Tj. k posloupnosti náplav v Ochozské jeskyni a vůbec v celé jižní části Moravského krasu, nebo aspoň v areálu námi zkoumané části krajiny.

Dejme tomu, že vody propadající se jícnem (nebo dvěma jícny?) Májové jeskyně také našly (patrně starší) systém, který byl schopen tyto vody někam odvádět. Kam? Dejme tomu, že pořád ještě do údolí Velké řeky, dnes údolí říčky Litavy.

Podívejme se teď do Prvního Velkého dómu Ochozské jeskyně. To, co tvoří dno tohoto dómu dnes je řečiště povodňového Hostěnického potoka. Když se Hostěnický potok rozvodní, zaplaví níže položené chodby Ochozské jeskyně a

teče Velkými dómů a chodbou Hadicí ven z jeskyně. Ale jaký materiál to dno řečiště tvoří? Odborníci mi řekli, že ty omleté valouny jsou materiálově kulmské droby.



Ty valouny, protože jsou tak omleté, musely sem být (možná) splavovány z větší dálky. Řádově desítky kilometrů. K tomu se musí vyjádřit odborníci. Kterýsi z nich mi řekl vzdálenost takového ložiska drob. Bylo to víc jak 40 km. Zapamatoval jsem si vzdálenost ložiska drob, ale ne oblast výskytu. Ale ložiska kulmských drob leží severně od Májové jeskyně. Mohly tedy být do Velkých dómů (případně jen do Prvního Velkého dómu) splaveny? Zajisté, že mohly. To by ale ta jeskyně musela jinak vypadat! No jo, ale copak my víme, co se v té jeskyně celé věky dělo? Když se podíváme na ten obrázek výše, zjistíme pohledem na stěny, že v různých dobách byly do jeskyně splavovány různé materiály a mezi tím byl vždycky hiát, tedy časová prodleva, ve které buď vody vůbec netekly, nebo tekly jinudy. V podstatě my ani nevíme, jak hluboko je skalní dno Velkých dómů. (Podle pana profesora Musila tvoří „Líšeňský trativod“ v chodbě Hadici puklinu 6 m hlubokou, zaplněnou splavenými balvany pod nimiž se objevuje chodba, která se rozdvíjí !)

Dovolte mi ještě chvíli fantazírovat. Dejme tomu, že vodosvodná cesta, schopná odvádět přívaly vod byla buď jeden velký dóm, nebo více dómů

souběžně vedle sebe, které přivaly vod vymílaly, rozšiřovaly, zanášely náplavami a měnily jejich konfiguraci. To se všechno mohlo stát. Ale dejme tomu, že jsme v éře, kdy si vody našly cestu tím, čemu dnes říkáme Májová a splavují do níže ležících chodeb valouny kulmských drobů. V tomto období zapracovaly horotvorné tlaky alpínsko karpatského vrásnění, popraskala a zřítíla se jedna jeskynní chodba. Při tom vzala za své uzávěrová stěna, která bránila vodnímu toku a hnala jej do toho, čemu říkáme Májová jeskyně. Na místě zřícené, poměrně široké jeskynní chodby vznikl kaňon, kterým se řítily vody vpřed. Kam? Řekl bych – k další uzávěrové stěně mezi dnešní Lysou horou a planinou Mokerské plošiny. Nebo ta druhá uzávěrová stěna vzala za své současně s tou první, prolomila se jeskyní zeslabená Ochozsko-Řícmanická elevace a vodní příval smetl vše, co bylo dál v cestě? Pan profesor Musil tvrdí, že (tehdy?) vody odnesly z Líšeňské terasy na výšku 98 m materiálu (zeminy?) na jižní Moravu. Ty ledovce musely tehdy tát dost fofrem!

Pokud byla vod přemíra, musely ty vody pořádně vypláchnout údolí které vzniklo zřícením jeskyně. Na původním skalním dně jeskyně zůstaly jen velké balvany a lavice zříceného stropu. Když se začal tok povodňových vod zpomalovat, začaly se mezi těmito kusy skal usazovat naplaveniny, které voda přinášela, a tak se začalo tvořit dno budoucího údolí. Vody už tenkrát tekly, jak jim to šlo. Zčásti mezi balvany zříceného stropu (dnes cesty propadajících se podzemních vod), zčásti nahoře po náplavě, pokud obsahovala jílovité materiály a udržela tok vody na povrchu. Svahový osyp skalních stěn posléze oddělil paralelní (souběžný) jeskynní systém od vzniklého údolí a náplavy to „zabetonovaly“. (Dnes je to Hádecký žleb, potažmo údolí Hádecké Říčky, tj. úsek mezi kopcem Hádkem a Vývěrem Říčky). Možná ne v celé délce. Kdo ví? Já jsem tenkrát ještě nebyl na světě!

A právě tehdy, při této přírodní destrukci, mohlo dojít na nějaký čas k „otevření“ dnešních Velkých dómů přes chodbu dnešní Zkamenělé řeky, (která tehdy vypadala úplně jinak) do volna, do plenéru, a tak mohl do jeskyně vstoupit mráz. Jak jinak by takový útvar mohl tak hluboko v jeskyni vzniknout? Podle mého neměla Ochozská jeskyně nikdy portál, ústící do údolí!!! Aspoň ne tam, kde ho hledali někteří jeskyňáři. Opačný názor je fantazie, která nemá logiku. Ten vodosvodný jeskynní systém byl hlubinný a zcela jistě původně freatický. Teprve zahloubením údolí mohla vzniknout vadosní zóna, protože došlo k poklesu vodní hladiny ve spojitých nádobách vodosvodných cest. V průběhu destrukce se musela otevřít cesta, která snížila hladinu podzemních

vod. Situoval bych ji jako průlom Ochozsko-Řícmanické elevace směrem na jihozápad.

Mimo jiné lze předpokládat, že klíčem k propojení zaříceného jeskynního systému (tj. dnešního Hádeckého žlebu) a současného jeskynního systému je jeskyně Liščí díra, lépe řečeno, puklina ve skále před jejím portálem. Řekl bych, že torzo jeskyně Liščí díra a torzo jeskyně Švédův stůl jsou větve dávné a zařícené (v údolí přeměněné) jeskynní chodby. Ve stěnách údolí se nezbytně musí nacházet další zařícené větve dávného freatického vodosvodného systému. Mohou to být současné cesty vod od Hostěnického propadání.

Když v padesátých letech dvacátého století zkoumal kolektiv vědců Moravského muzea jeskyni Švédův stůl, vedl studii z oboru kvarterní geologie pan doktor Josef Pelíšek. Otevřel zde dvěma sondami dva související profily. Profil v jeskyni skončil na skalní římsě. Profil před jeskyní vykopal Dr. Pelíšek do hloubky 3,70 m. V této sondě se nacházelo 11 vrstev sedimentů. Pelíškovy výsledky popisují ve své práci, která vyšla ve druhé ročence naší Edice SE – 3 v r. 2010. Je to taková kompilace, ve které jsem popsal všechny výzkumy ve Švédově stole a v jeho nejbližším okolí. Najdete ji opět na internetu, na www.speleo.cz (návod viz výše). Podle mého je podstatné to, že Pelíšek nedosáhl na skalní dno, nebo aspoň na zřícené balvany, které musí zákonitě tvořit nejnižší vrstvu nade dnem. Jedenáctá vrstva, kterou dosáhl, byla mocná 25 cm, ležela v hloubce -345 až -370 cm a Pelíšek ji řadil do období Würm 1.

Podle stratigrafických tabulek Vojena Ložka to bylo před nějakými 60 tisíci léty. Snažil jsem se podle této stratigrafie určit stáří každé z vrstev. Když jsem se o tom jednou bavil s panem docentem Valochem, řekl mi jenom: „Pane, to zahodte, protože to, co jsme přednášeli studentům v šedesátých letech dvacátého století už není ve světle nových výzkumů a poznatků vůbec pravda. Tak nevím..... Pochopil jsem, že na základě nových poznatků se Ložkově stratigrafii nedá věřit. Nechtěl bych být v kůži archeologů. **Jenže – jak se vyjádřil Niels Bohr : „Vědec se musí umět bít za svoji pravdu. Ale musí se také umět své pravdy vzdát, jestliže pozná, že za ní stojí jiná, ještě větší pravda !“**

Proč se tady o tom zmiňuji? Kdybychom dokázali proniknout jednotlivými vrstvami sedimentů až na zřícené balvany stropu dávné jeskyně, (kdyby to jeskyně skutečně byla) kdyby dokázali odborníci exaktně určit stáří jednotlivých vrstev, dalo by se odhadnout, před jakou dobou došlo ke zřícení jeskyně a její přeměně v údolí. A teď může někdo namítnout, že tam žádná jeskyně nemusela být. Že to údolí vybrázdila jen a jen voda. Já si ale myslím, že všechna hluboká

údolí v Moravském krasu mohou být buďto dávné jeskyně, nebo jsou to hluboké pukliny v krasovém materiálu stejně, jako jí byla Macocha. Vede mě k tomu informace jednoho geofyzika, o které jsem se už zmínil výše. Kras vznikl v devonu, v období před 395 až 345 miliony let. Kdopak ví, co se tady všechno za ty věky odehrávalo, a jak se krajina měnila. Kolikrát zatopilo krajinu moře a kolikrát zase krajina z moře vystoupila. Kolikrát změnily horotvorné tlaky relief krajiny. A jak dlouhá byla období krasování ? Vždyť ani současná podoba krajiny není neměnná. Jsme v roli děcka, které chce lžičkou (svého mozku) přelévát oceán (přírodních pochodů).

Podle mého se relief Hádeckého žlebu (údolí Říčky mezi kopcem „Hádkem“ a Vývěrem Říčky I a II) měnil. Když se opět později zařítla jedna z vodosvodných cest jeskynního systému a vznikl dnešní Kamenný žlíbek vyběhla část materiálu do Hádeckého žlebu a vytvořila přírodní hráz – přehradu, za kterou vzniklo jezero a vytvářely se náplavové terasy. To před časem zkoumal a popisoval Ladislav Slezák. Najdete to zase na internetu, v naší Edici SE – 3, v ročence č. 1/2009, v Tématickém okruhu č. 2 – Nové poznatky z Moravského krasu, druhá práce, nazvaná: „Jak se kdysi vytvořila v Moravském krasu kvarterní přehrada a co to dále způsobilo. V té Edici najdete spoustu poznatků praktika Slezáka. Jsou to podle mého klenoty poznatků, které upadají do zapomnění.....

Prostě – čas běžel a geologický život krajiny šel svým tempem napříč věky. Rádi bychom věděli, co se všechno v té námi obdivované krajině odehrávalo. Jenže, on je to běh na dlouhé trati. Je to štafetové poznávání – předávání poznatků z generace na generaci. Současná doba, která požaduje okamžitý movitý zisk pro to nemá pochopení. Proto se výzkum krajiny zanedbává! **Ale je pořád lepší dělat něco, než nedělat nic! Taková je moje životní filozofie.** V seznamu literatury zjistíte, co všechno už bylo v jižní části Moravského krasu zkoumáno popsáno. I naše pracovní skupina SE – 3 již řadu let zkoumá (z povrchu) tuto oblast. Máme velmi zajímavé výsledky. Ale další vysvětlení naší činnosti raději přenechám odborníkovi.

Doporučená literatura :

Miloslav Pokorný: **Zpráva o geologických poměrech jižní části Moravského krasu v prostoru Hády – Mokrá.** Časopis Moravského muzea v Brně, ročník 32 / 1948.

Jaroslav Dvořák: **Problém akumulace a eroze náplav v Ochozské jeskyni.** Československý kras, roč. 2 / 1949.

Josef Jarka: **Geologie jižní části Moravského krasu mezi Křtinami a Mokrou.** Rozpravy II. třídy České akademie, roč. LVIII / 1949, č. 14.

Jaroslav Dvořák: **Vývoj Hostěnického propadání vzhledem k Ochozské jeskyni.** Československý kras, roč. 4 / 1951.

Jaroslav Dvořák: **Ke dvěma erosivním bázím v našich krasových údolích. (Hádecké údolí).** Československý kras, roč. 6 / 1953.

Ladislav Slezák: **Geologický výzkum devonských vápenců v okolí Mokré.** Diplomová práce – MU Brno 1956.

Miroslav Vilšer: **Zpráva o hydrogeologickém výzkumu devonských a kulmských hornin jihovýchodně od Jedovnic a v údolí Říčky severovýchodně od Líšně u Brna.** Zprávy o geologických výzkumech v r. 1961.

Vlasta Zukalová: **Otázka hranice středního a svrchního devonu ve vápencích Moravského krasu.** Věstník ÚÚG, roč. XXXVI / 1961.

Jaroslav Dvořák, Josef Pták: **Geologický vývoj a tektonika devonu a spodního karbonu Moravského krasu.** Sborník geologických věd, Geologie, řada „G“, svazek 3, r. 1963.

Otakar Štelcl, Ladislav Slezák: **Geomorfologické poměry jižní části Moravského krasu a přilehlého území.** Časopis Moravského muzea, Acta Musei Moraviae, roč. XLVIII / 1963.

Zdeněk Mejzlík: **Po stopách mořských záplav na okrese Brno-venkov (východní část).** Regionální listy 3A / 1965.

Jaroslav Dvořák: **Nové poznatky o stratigrafii a paleogeografii devonu a spodního karbonu jižní části Dražanské vrchoviny.** Věstník ÚÚG, roč. XL / 1965

Hort a kolektiv : **Nové poznatky o hydrografii jižní části Moravského krasu.** Časopis Moravského muzea – Acta Musei Moraviae, roč. LII / 1967, vědy přírodní.

Rudolf Burkhardt : **Geologisch-hydrogeologische studie der Höhlen im Říčka-Thale (Mährischer Karst).** Časopis Moravského muzea – Acta Musei Moraviae, roč. LIV / 1969, vědy přírodní.

Rudolf Burkhardt a Jan Příbyl : **Sediments of the Ochozská cave.** Časopis Moravského muzea – Acta Musei Moraviae, roč. LV / 1970, vědy přírodní.

Rudolf Burkhardt: **Geologická exkurze do Ochozské jeskyně v jižní části Moravského krasu.** Vlastivědná ročenka okresního archivu v Blansku, roč. 5/1970.

Rudolf Burkhardt: **Hydrografie Hostěnického ponorného potoka ve vztahu k Ochozské jeskyni (Moravský kras).** Časopis Moravského muzea – Acta Musei Moraviae, roč. LVI – LVII / 1971–1972, vědy přírodní.

Rudolf Burkhardt: **Speleologické a krasově hydrografické průzkumy na Říčkách v Moravském krasu.** Speleologický věstník 1972.

Rudolf Burkhardt: **Vývoj složení těžké frakce v sedimentech Ochozské jeskyně.** Československý kras, roč. 21 / 1972.

Jan Himmel a Libor Kraus: **Poznámky ke speleologickým prolongačním možnostem jeskyní, vázaných na Hádecké údolí v jižní části Moravského krasu.** Speleoforum, roč. 6 / 1987.

Jan Himmel: **Ponorné vody Hostěnického potoka a jejich vztah k Ochozské jeskyni.** Regionální sborník okr. Blansko, roč. 1988.

Jan Himmel: **Hydrografie systému Ochozské jeskyně.** Československý kras, roč. 41 / 1990.

Dušan Hypr: **Nové poznatky o hydrogeologii jižní části Moravského krasu.** Speleo č. 26 / 1998.

Rudolf Musil: **Vývoj údolní sítě v jižní části Moravského krasu.** In: Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 1997, Vyšlo v r. 1998 v Brně.

Rudolf Musil: **Akumulační a morfostratické úrovně Říčky (Moravský kras).** In: Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 1998. Vyšlo v r. 1999 v Brně.

Rostislav Brzobohatý, Vít Kudělásek, Slavomír Nehyba: **Nejspodnější baden (střední miocén) v okolí Mokré u Brna.** In: Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 1999. Vyšlo v r. 2000 v Brně.

Rudolf Musil: **Druhy jeskyní a jejich výškové rozvrstvení v údolí Říčky (Moravský kras).** In: Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 1999. Vyšlo v Brně v r. 2000.

Nela Doláková: **Palynologické zhodnocení sedimentů z Ochozské jeskyně. Část II – profil u Zkamenělé řeky.** In: Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 1999. Vyšlo v Brně v r. 2000.

Jaroslav Kadlec: **Paleohydrografie Hádeckého údolí v jižní části Moravského krasu.** In: Geologický výzkum Mor. Slez. v r.2000. Vyšlo v Brně v r. 2001.

Jaroslav Kadlec, Vojtěch Beneš: **Morfologie poloslepého Hostěnického údolí a jeho vztah ke krasovým jevům v jižní části Moravského krasu.** In: Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 2001. Vyšlo v Brně v r. 2002.

Tomáš Přikryl, Ondřej Bábek: **Faciální analýza hraničního intervalu mezi Macošským a Líšeňským souvrstvím na vybraných profilech v Moravském krasu.** Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 2002. Vyšlo v Brně v r. 2003.

Jaroslav Kadlec: **Rekonstrukce směrů proudění pomocí měření anizotropie magnetické sukceptibility ve fluvialních sedimentech Ochozské jeskyně. Moravský kras.** Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 2002. Vyšlo v r. 2003.

Jiří Rez: **3D stavba lomu Mokrá (předběžné výsledky).** In: Geologický výzkum Mor. Slez. v r. 2003. Vyšlo v Brně v r. 2004.

Rudolf Musil: **Mokerská plošina a přilehlé údolí Říčky. Vývoj říční sítě a krasových jevů v kenozoiku.** Časopis Moravského muzea – Acta Musei Moraviae, roč. XCVI / 2011, vědy geologické.

Poslední cesta Hostěnického potoka do Kamenného žlíbku.

Ladislav Slezák.

Následně, po postupné regresi Bádenského moře z území Moravského krasu zůstávají v období pliocénu v okrajových plytkých depresích bažinatá průtočná jezera. Do nich se vlévají nově vznikající suchozemské toky, které při zvýšených kapacitách hledají odtokové cesty ke vzdalujícím se erozním bázím. Jedním z takových jezer je vodní akumulace, dotovaná z nově vznikajícího povodí východně od Hostěnic. Jedinou cestou možného odtoku vod je Kamenný žlíbek, který směřuje k údolí Říčky. Žlíbek je ukončen visutým skalním stupněm, z něhož se do údolí Říčky sesul obrovský kužel balvanitého materiálu, jehož pata se zastavila až těsně nad tokem Říčky, na štěrkové, fluviální terase. .

Dno Kamenného žlíbku tvoří zarovnaná niva, složená z materiálů různých splavenin z dřívějších období funkce žlíbku. Materiál je povětšinou jemnozrnného až prachového charakteru spraší, písků, případně jemných frakcí štěrků. Kompletní profil až na skalní dno není znám, stejně jako stáří těchto sedimentů. Periodické inundace modelovaly dno nivy jen nepatrně. Šlo patrně o rozlivy s malými vodními kapacitami a tím i nepatrnou hloubkovou erozní činností. Vody se pak po dosažení hrany údolí Říčky řítily po kamenitém svahu kužele. Bloky vápenců v úpatí kužele jsou jen málo opracovány a mezi nimi nacházíme spíše zbytky jemných, splavených materiálů. . Malé opracování vápencových bloků v bazální části kužele svědčí o periodických, krátkodobých přelivech Kamenným žlíbkem a malé transportační schopnosti toku. Vysilování toku Hostěnického potoka si můžeme vysvětlit i tím, že vody v horizontální části Kamenného žlíbku si postupně hledaly vlastní cestičku spádově vyhovujícího odvodňování, které nabízelo narušené vápencové podloží.

Již dříve probíhající masivní denudační činnost, degradující povrchy vápencových plošin nám z pohledu dnešního stavu morfologie krajiny velmi komplikuje výzkumné práce. Složitě geologické poměry jižního uzávěru celého území vápenců Moravského krasu jsou dokladem projevů Karpatské orogeneze a její dlouhodobé odezvy. Výsledky geofyziky, georadaru, telegnostiky přinášejí stále nové poznatky, které by bylo třeba ověřovat technickými pracemi, a tak postupně eliminovat mnohdy pouze dostupné teorie.

Přetoky vod z Hostěnického jezera do Kamenného žlíbku transportovaly čím dál jemnější materiály. Např. v profilu kopané sondy (hloubka 10m) v závrtnu u cesty, která sloužila pro potřeby geologického mapování (Dvořák, Slezák 1958) byly zachyceny série lakustrinních sedimentů s polohami rostlinných organických zbytků usazovaných na vrcholech cyklů těžších materiálů, tak, jak byly unášeny vodami z přetokového jezera (bažin). Obdobný materiál se vyskytuje v zahloubení erosního plytkého údolíčka do údolní nivy Kamenného žlíbku při východním úpatí strážně v délce 350 m. Tento konkávní útvar nese znaky plytkého neagresivního toku (opakovaných toků) se spádem do koncové deprese pod horním vchodem do Ochozské jeskyně. Tam dosahuje hloubky kolem 3 m.

V eluviu nejnižšího místa je možno pozorovat neuspořádané valouny siliců (křemen, křemenec), diskové valounky drobné a prokřemenělé železitých pískovců. Materiál je středně zrnitý, průměrná velikost valounů je kolem 3–6 cm. O podobných materiálech se zmiňuje J. Jarka (1949) bez bližšího zařazení. Při mapování území v rámci mé diplomové práce v r. 1955 jsem na tyto materiály nikde nenarazil.

Zakončení erozního žlíbku je opřeno evidentně o skalní stupeň, za nímž Kamenný žlíbek spadá k údolí Říčky. Za zmínku na tomto místě stojí výskyt Hynšovy ventaroly a vrtu č. PV-17. Obě lokality jsou předmětem zájmu speleologů.

Výše popisované údolíčko je bezesporu nejmladším a posledním projevem aktivního průtoku částí údolní nivy Kamenného žlíbku. Po ukončení této fáze se Hostěnický potok již na trvalo prolomil dnešními ponory do Ochozské jeskyně.

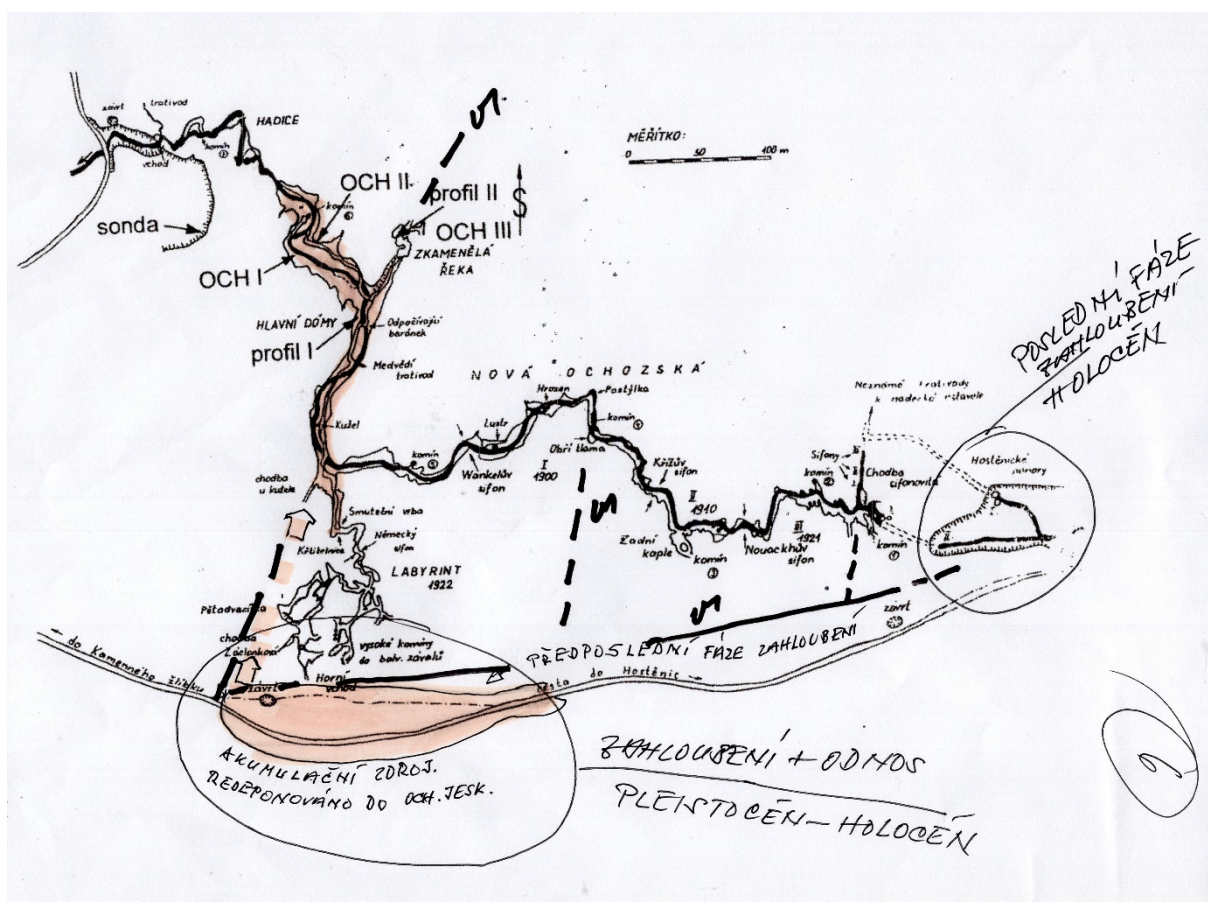
Akumulace sedimentů v Hlavních dómech staré části Ochozské jeskyně byla předmětem detailního výzkumu. (J. Kadlec a kol 1999, N. Doláková – 1999). Kadlecovy práce ve svých závěrech ukazují na pleistocenní stáří fluvialních materiálů, palynologické výsledky Dolákové ukazují na spodní holocén.

Ať je tomu jakkoliv, pohybujeme se v kvartéru a mocnosti akumulace sedimentů ve staré části Ochozské jeskyně a jejich vyklizení pokládají otázky o genezi chodby Hadice. Období pleistocénu se vyznačuje v celém území Moravského krasu tím, že nedocházelo k tvorbě jeskyní jako takových, ale k velkým redepozicím všech možných druhů sedimentů, ať již na povrchu krasu, tak v jeho podzemí. V případě Ochozské jeskyně by to znamenalo, že odvodňovací cesta chodbami Hadice je daleko starší, než akumulační a exhumační procesy uvnitř jeskyně. Bazální štěrkové akumulace v Hlavních dómech patrně signují původní spádovou křivku tehdejšího toku. Právě jejich existence se patrně zapsala do vynuceného vzniku Hadice, a nikoliv destrukce

výtokového portálu Ochozské jeskyně. Nabízí se potřeba vyřešení vzniku a funkce chodby Nové Ochozské jeskyně.

V rámci našeho výzkumu jsme si hrubě odhadli kubatury sedimentů v prostorách Hlavních domů a tyto porovnali s kubaturou splavenin z nivy Kamenného žlíbku. Objemy splavenin se od sebe lišily o pouhých 412 m³! Odhad objemu akumulace v Hlavních domech činí 14 850 m³. Odhad objemu splavenin z erozní rýhy v nivě Kamenného žlíbku je 14 438 m³. V prostorách transportních cest, kudy sedimenty putovaly do Ochozské jeskyně bychom mohli teoreticky očekávat depozici odhadnutého rozdílu. Pokud bychom vycházeli ze znalostí prostor Labyrintu, sedimenty obdobného charakteru tam nenacházíme, což by mohlo být vysvětleno tím, že samotný Labyrint je systém velmi strmých prostor, a neposkytuje tak akumulční možnosti.

Z výše uvedených poznatků se nabízí provedení korelačních studií k porovnání stáří, charakteru a palynologické provenience k potvrzení, či vyvrácení diskutované otázky o původu nejmladší akumulace v prostorách Hlavních domů v Ochozské jeskyni. Rovněž tak by bylo potřeba se vrátit k vyhodnocení sedimentů ve zbytku terasy před vchodem do Ochozské jeskyně.



POZNÁMKY

k článku „Poslední cesta Hostěnického potoka do Kamenného žlábků.

Josef Pokorný

Motto: Ernest Thompson Seton: .

Poznal jsem trýzeň žízně. I vykopal jsem studnu, aby i jiní z ní mohli pít!

Ubíhající věky, celých 390 milionů let měnily krajinu, vyrůstající na podloží brněnské vyvřeliny – granodioritu. Horotvorné tlaky měnily jak relief podloží, tak i krajiny nad ním. To podloží a ta krajina, nacházející se původně uprostřed oceánu v rovníkové oblasti planety Země se přesouvala tam, kam ji posouvaly tlaky kontinentů, zaplavovalo ji moře, které se zase odlévalo, docházelo k procesu krasování – a to se několikrát opakovalo. Dnes jednoznačně určit, ve které epoše, ve které éře, ve kterém období, jak kras vypadal je téměř nemožné. Nakonec náš kousek podloží skončil v uklidněném kratonu uprostřed kontinentu Evropy.

Odborníci se shodují v jednom: Nejvíce postižena změnami tektoniky, morfologie a dalšími působeními přírodních jevů byla právě jižní část Moravského krasu. Lze předpokládat, že v jistém období – s největší pravděpodobností před Bádenskou transgresí byl, možná celý, možná jen část Moravského krasu odvodňována do dnešního, cca 30 km širokého údolí mezi obcemi Mokrá a Blučina, dnes údolí protékané říčkou Litavou (Cézavou). Kdysi ale v tomto údolí tekla Velká řeka, (byla to paleoMorava?) která sem splavila materiály až z Jeseníků. To nám říkají vědci. Lze také předpokládat, že v době před Bádenskou transgresí byla již vytvořena síť podzemních dómů, které ve své době z krasu odváděly přebytečné podzemní vody. Zcela jistě také existovala říční síť na povrchu tehdejší krajiny.

Badenská transgrese zarovnávala povrch tohoto krasového území do jakési paroviny, pod jejímiž materiály zmizely předchozí cesty vodních toků a jejich sítě odvodňování krajiny. Po odlivu moře se síť vodních toků musela obnovit. Spád krajiny sice zůstal, ale doznívající tlaky karpatsko – alpské orogeneze svými vlivy – tektonickými zlomy či přesuny vrstev změnila krajinu natolik, že uzavřely staré cesty vod a vody si musely hledat cesty nové.

Pokusme se tedy rozluštit alespoň poslední fáze tohoto hledání nových cest, odvádějících vodu z krasu, pokud nám to současný stav krajiny a podzemních krasových jevů dovolí, či napoví. **Pracovní skupina seniorů, která si říká SE – 3**, (původně jsme byli tři), na takových úkolech na ploše cca 1 km² pracuje už 12 let. **Cílevědomým vedoucím této Pracovní skupiny je odborník, profesně geolog, celoživotně speleolog, Ladislav Slezák.** Jeho jsem chtěl vyprovokovat k vyjádření, co se podařilo o vývoji krasu zjistit. Nakonec mi napsal práci, kterou nazval „Poslední cesta Hostěnického potoka do Kamenného žlábku.“ Když jsem si ale tuto práci přečetl, došlo mi, že je to vlastně pokračování celé série Slezákových článků, řešících poměry a změny v jižní části Moravského krasu.

Je nutno si uvědomit, že krasovnění a veškeré změny v krasu probíhaly v celých epochách, takže **lze předpokládat, že vody odtékající vodosvodnými cestami v podobě dómů z krasu na počátku třetihor na Mokrou do údolí Velké řeky, (dnešní říčky Litavy), po zásahu horotvorných tlaků alpínsko-karpatského vrásnění a po mořské transgresi, hledaje nové cesty odtoku, tekly v mnoha případech těmito cestami naopak!** Tak tomu především bylo v jižní části Moravského krasu. A tuto šarádu luští v poválečné době ve svých publikovaných pracích řada odborníků jako **Josef Jarka, Miroslav Pokorný, Jaroslav Dvořák, Rudolf Burkhard, Rudolf Musil** a také v průběhu času nezbytně **Ladislav Slezák.** Jedni zemřeli, druzí dožívají a já si říkám – kdo převezme tuto štafetu hledání poznatků?

Slezákovy články, o kterých hovořím vycházely v průběhu posledních dvanácti let především v ročenkách naší Edice SE – 3. I když už byly publikovány, já jsem se rozhodl na ně v tomto tematickém okruhu upozornit, aby si je mohl čtenář, který má o tyto poznatky zájem na internetu vyhledat. Jak, to vysvětlím níže. Před dvanácti léty jsme neměli informace, které máme dnes, ale Slezákovy práce jsou závěry, které jsme v průběhu času pod jeho vedením dosáhli a postupně získávali názor a znalost průběhu změn, které přetvářely a dotvářely jižní část Moravského krasu.

Jsou to tyto práce Ladislava Slezáka:

- 1.) **Příspěvek k hydrografii jižní části Moravského krasu.**
Článek vyšel v první ročence Edice SE – 3/2009, ve druhém Tematickém okruhu, nazvaném „Nové poznatky z Moravského krasu“ a obsahuje 5 stran textu. Je úvodní částí rozsáhlé práce, nazvané „Příspěvek

k hydrografii Moravského krasu a nabídka speleologicky nadějných lokalit v jižní části Moravského krasu.“

2.)Kvarterní údolní přehrada v jižní části Moravského krasu.

Článek vyšel také v první ročence Edice SE – 3/2009, ve druhém Tématickém okruhu, a obsahuje 7 stran textu a 10 stran obrázků, plánek a fotografií.

3.)Příspěvek k otázkám speleogeneze v jižní části Moravského krasu.

Článek vyšel ve třetí ročence Edice SE – 3/2011, v prvním Tématickém okruhu, nazvaném „Jak vznikl a tvořil se Moravský kras“ a obsahuje 5 stran textu a 1 stranu schematických obrázků.

4.)Na Říčkách hledáme cesty staré, ztracené řeky.

Článek vyšel také ve třetí ročence Edice SE – 3/2011, ve druhém Tématickém okruhu, a obsahuje 5 stran textu.

5.)Nová hydrografická situace v Hostěnickém propadání.

Článek vyšel ve čtvrté ročence Edice SE – 3/2012, ve druhém Tématickém okruhu, obsahuje 3 strany textu.

6.)Příspěvek k hydrogeologii jižní části Moravského krasu.

Článek vyšel v páté ročence Edice SE – 3/2013, ve druhém Tématickém okruhu, a obsahuje 8 stran textu.

7.)Geologické zajímavosti.

Článek vyšel také ve čtvrté ročence Edice SE – 3/2013, ve druhém Tématickém okruhu. Obsahuje 2 strany textu a 2 strany fotografií.

8.)Příspěvek k hydrografii Hostěnického potoka.

Článek vyšel také ve čtvrté ročence Edice SE – 3/2013, ve druhém Tématickém okruhu. Obsahuje 4 strany textu a dva plánky.

Pozoruhodná Slezáková práce, zapadající tematicky do vysvětlení příčin, za kterých se měnila krajina jižní části Moravského krasu vyšla také ve Sborníku „Muzeum Blanenska 2019“ pod názvem „**Pokus o interpretaci výskytu tzv. „Velké anomálie“ nad Ochozskou jeskyní**“.

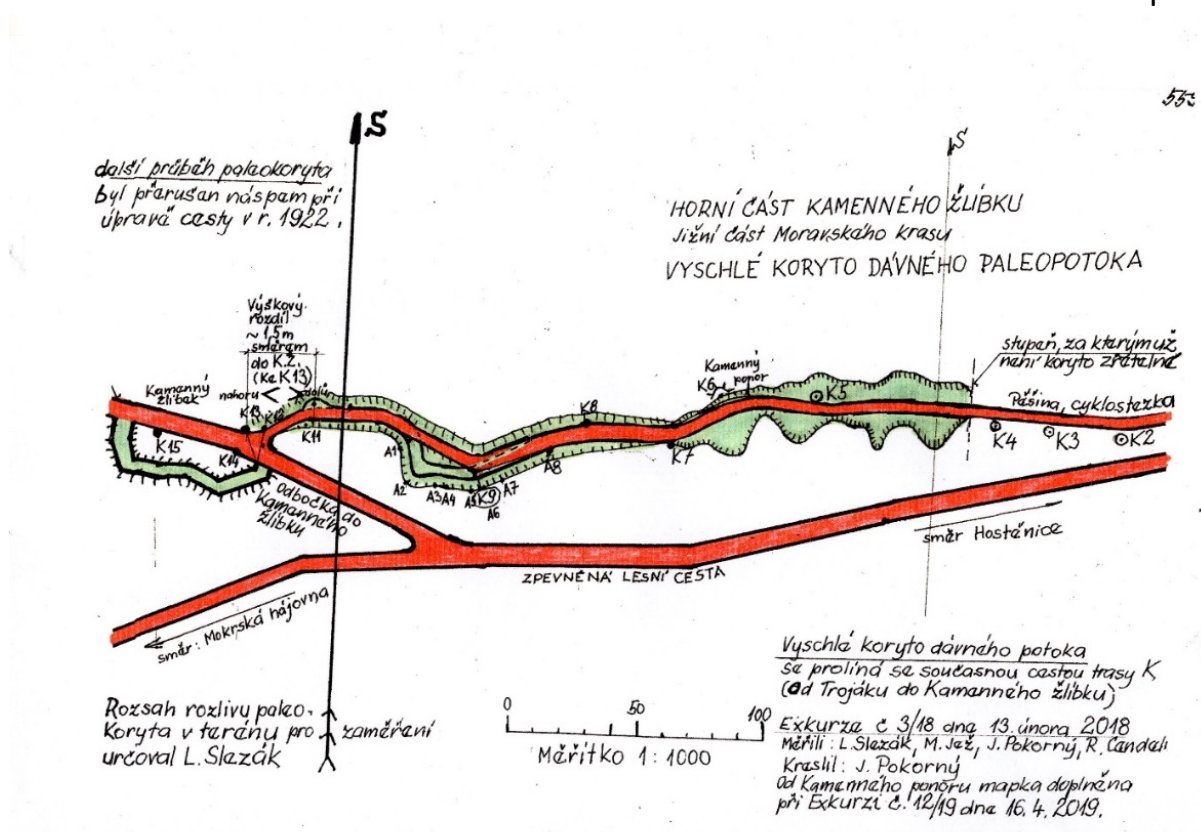
Další řadu Slezákových poznatků najdete ve druhém Tématickém okruhu této, naší letos již dvanácté ročenky edice SE – 3/2020.

A jak najdete naše ročenky na internetu? Nejprve zadejte heslo www.speleo.cz. Otevře se Vám informační tabulka, ve které na horní liště

najdete mimo jiné heslo „[Publicistická a osvětová činnost](#)“. Když na ně kliknete, naskočí v levém sloupci tabulky nabídka „Menu“. Zde najdete heslo „[Knihovna ČSS](#)“. Po kliknutí na ně naskočí seznam publikací v Knihovně ČSS. Na stránce dole najdete heslo „[ročenky SE – 3](#)“ a kliknutím na toto heslo získáte přístup ke všem našim dosud vydaným ročenkám Edice SE – 3.

Ještě bych považoval za nezbytné pro čtenáře následující Slezákovy práce vysvětlit, odkud až kam sahá Kamenný žlíbek. To není jen dnešní kaňon, vyplněný roku 1922 sjízdnou cestou, končící v údolí Říčky, potažmo v Hádeckém žlebu. K tomu kaňonu ještě přísluší údolíčko v jeho předpolí, táhnoucí se přibližně od rozcestí Troják, kolem Kamenného ponoru k terénnímu schodu pod Horním vchodem do Ochozské jeskyně. I když geneticky tyto dva útvary spolu nesouvisí, vývoj krajiny je spojil tak, že dnes tyto části Kamenného žlíbku patří k sobě.

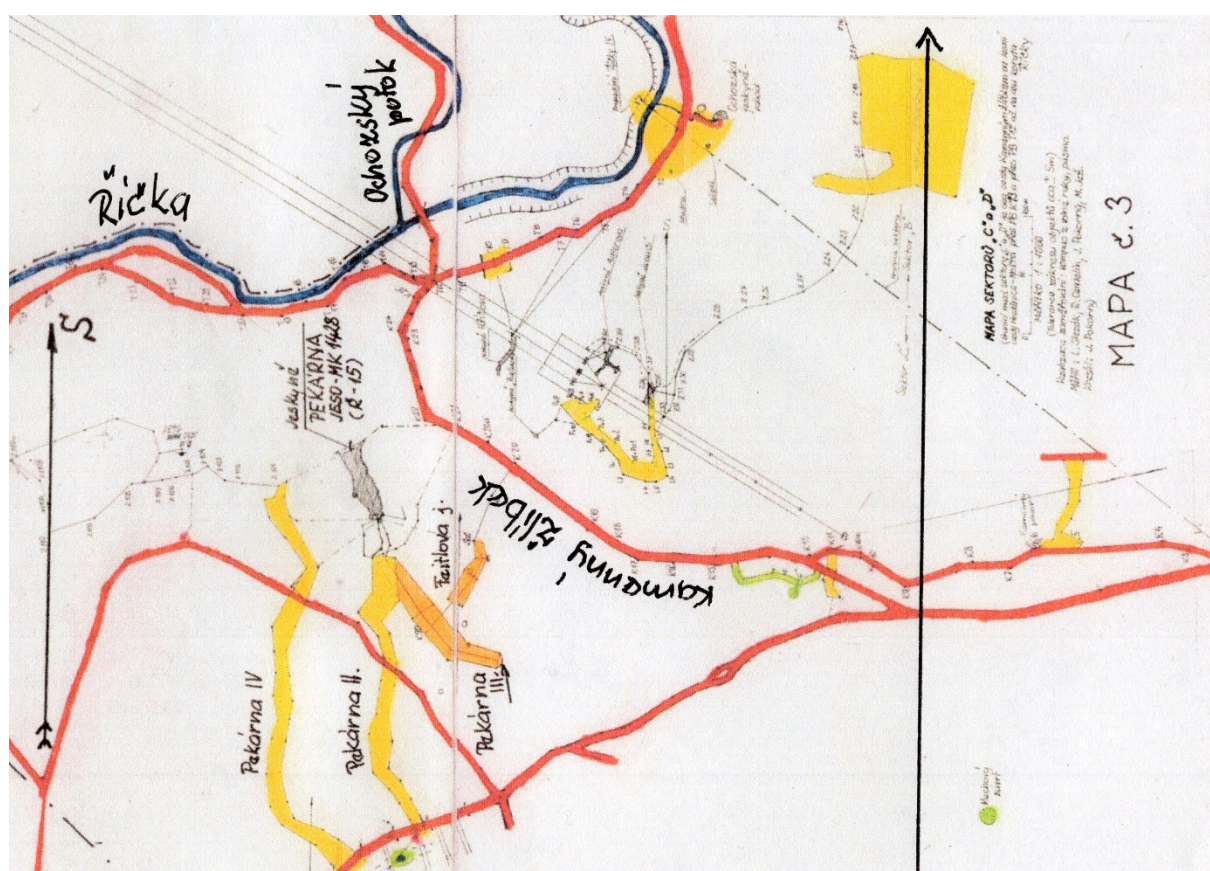
Na níže uvedeném obrázku je mapka mírně spádovaného údolí, které je předpolím kaňonu Kamenného žlíbku. Je to údolí dávného paleopotoka, dnešní součásti Kamenného žlíbku o které L. Slezák ve svém článku píše.



V prostoru rozlivu paleopotoka, zachyceného na cca dva roky staré mapce byl z důvodu napadení kůrovcem vykácen celý kus lesa statných smrků. Vykácený prostor (i když byl osázen novými listnáči) rychle zarůstá náletovým křovím,

maliním a vysokou travou, takže dávné koryto paleopotoka, které bylo před dvěma léty v terénu ještě zřetelné, dnes už pod novým porostem zcela zmizelo.

Na následujícím obrázku je sice zakresleno i předpolí, ale je zde především zmapována cesta na dně kaňonu Kamenného žlíbku, klesajícího do Hádeckého žlebu, k Říčce. Situačně jsou orientace obou mapek obráceny shodně k severu. Mapka je staršího původu a trpí nepřesnostmi neustále se měnícího magnetického severu, potažmo změn deklinace. Protože všechny naše mapy orientujeme podle kompasu k magnetickému severu, činí odchylka na mapách zaměřených letos oproti roku 2009 již 7°. Nebývalé změny deklinace v posledních letech činí problémy i letcům a dalším profesím.



Výše uvedená mapka Kamenného žlíbku je asi 5 let stará. Dnes máme z této oblasti spoustu nových poznatků, které nejprve kreslíme v měřítku 1 : 1000 do dílčích mapek zkoumaných úseků, které potom překresluje (nebo přelepujeme?) do centrální mapy taktéž v měřítku 1 : 1000. Ve skutečnosti tato mapa měří 2,5 x 3,5 m a visí u mě v garáži. Abych podpořil Váš zájem o výsledky našeho výzkumu, vedeného odborníkem, zařazuji tuto mapu níže.



Mapa zachycuje přibližně plochu jednoho čtverečního kilometru jižní části Moravského krasu. Severním okrajem našeho výzkumu je koryto potoka Říčky, jižním okrajem je zpevněná lesní cesta od čistírny odpadních vod v Hostěnicích k Mokerské hájence. To je ta červená čára v jižní (spodní) části mapy. Výzkum zde provádíme od r. 2008, tedy již dvanáct let. .

Žlutě a oranžově vybarvené prostory jsou telegnosticky detekované podzemní dutiny. Loni v prosinci po části cest trasy O a trasy U projel georadar, který v podstatě potvrdil námi detekované anomálie. . .

Rozvidlení cest v pravé dolní části mapy je rozcestí Troják, dávné trojmezí tří panství. Zelená plocha vpravo od Trojáku je propadlina Vilémova údolíčka s I. a II. propadáním Hostěnického potoka. Vidlice cest nahoru je část trasy „O“, zkoumané georadarem. Od cesty k Mokerské hájence, která tvoří jižní hranici našeho výzkumu jde jihozápadně od Pekárny svozová lesní cesta ve tvaru rozevřeného U. To je naše trasa „U“ taktéž zkoumaná georadarem.

*

A teď bych opět předal slovo L. Slezákovi a jeho odborným závěrům, řešícím úpornost vod, hledajících cesty odtoku z krajiny v době relativně nejmladší. Získané poznatky L. Slezák sepíše a budeme je dále zveřejňovat.

Ještě k Májové jeskyni

Josef Pokorný

Tento článek byl již publikován v jedné z našich předcházejících ročenek, ale protože jde o seznámení čtenářů s našimi novými poznatky, byl aktualizován a znovu zařazen do letošní, 12. ročenky.

Mapka, kterou zde vidíte o kousek níže na dalším listu je mapka Májové jeskyně, otištěná v nově zpracované a doplněné práci bratří Himmelů, nazvané „Jeskyně v povodí Říčky“, vydané v r. 2012, nákladem 600 ks. Podle textu byla tato mapka měřena a kreslena v r. 1959. Měřili: P. Himmel, E. Grepl a J. Příbyl. Mapku kreslil Petr Himmel.

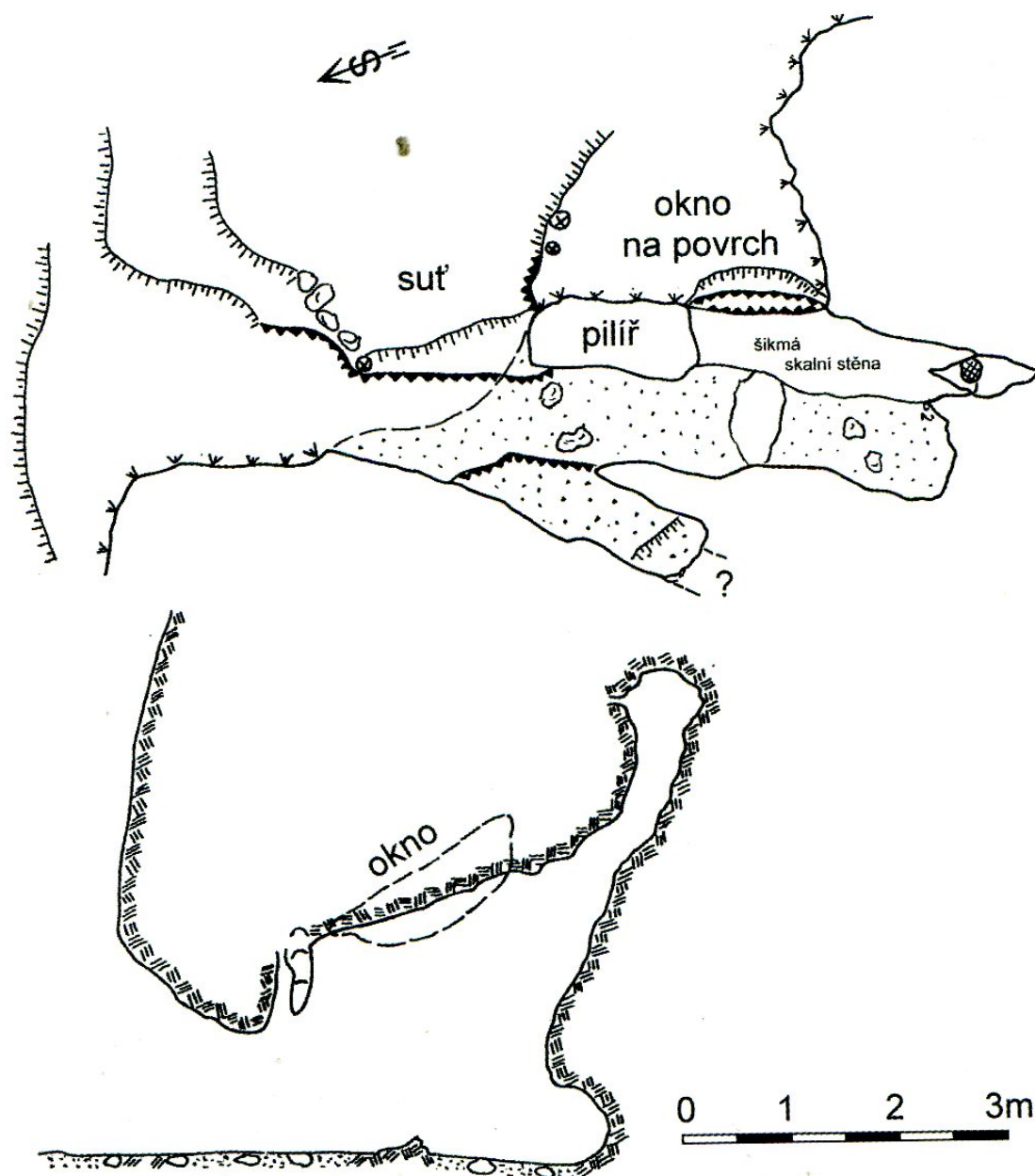
Himmelové zde píšou, že jeskyně vznikla mrazovým zvětráváním a pokračování nemá. V dřívější práci z roku 1967 píšou, že je speleologicky nevýznamná a nikde v literatuře nebyla dříve uvedena.

Jsem jen amatér a přes své stáří pořád jen speleologický učeďník. Možná získám posměch. Zkuste se však zamyslet, nad tím, co vám teď sdělím. Ale nejprve si prohlédněte mapku, publikovanou bratry Himmely. Možná je to moje zjitřená fantazie, ale já jsem přesvědčen, že je to místo dávného propadání do dávného jeskynního systému před uzávěrovou stěnou, která zde v dávných dobách přehrazovala údolí. (V době, kdy dno údolí leželo ve výši **dvojportálu Májové jeskyně**). .

Přívalové vody tehdejšího toku bily do skal uzávěrové stěny a vytvořily zde ostrý skalní meandr. Ten odrážel vody přes nějaký přepad uzávěrové stěny. To ale musely vody přitékat z jiného úhlu, než je ten, který tvoří dnešní údolí. Je to jen moje domněnka, ale má logiku. Ten meandr tam stále je. Můžete do něj z náhorní planiny nad levým břehem Hádeckého žlebu *) sestoupit a prohlédnout si jej, stejně jako dvojportál Májové jeskyně. Pokud zde tekly vody, které hledaly cestu odtoku, je jen logické, že si našly cestu do podzemních prostorů, pokud tam nějaká taková cesta byla, což lze logicky předpokládat. Z malé pukliny, která tam nejspíš původně byla, vymlely povrchové vody dávného toku v průběhu času možná něco podobného, jako je Rudické propadání.

Nemohu si pomoci, ale mně to připomíná něco, z čehož se před časem ve Křtinském údolí po odkopání svahu partou jeskyňářů pod vedením p. profesora

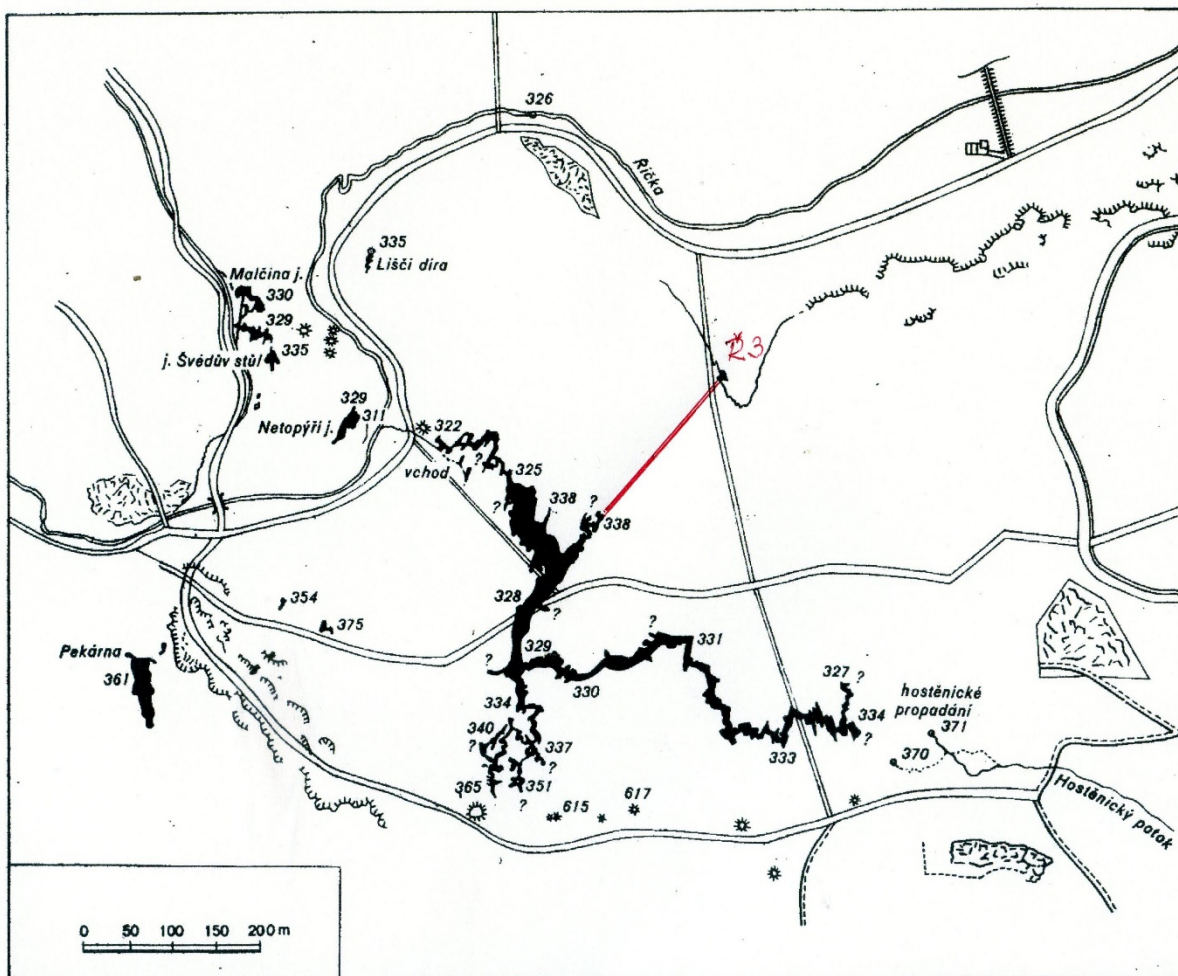
Sobola v průběhu času stala Barová či Sobolova jeskyně s propastnými sestupy dávných vod do systému jeskyně Býčí skála.



Toto je mapka, publikovaná Himmely. O kousek níže najdete moje náčrty.

***) Hádecký žleb = starší pomístní název údolí Říčky od Hádeckého rybníka k Vývěru Říčky I nad Kaprálovým mlýnem. Původní název ponorného vodního toku v Hádeckém žlebu zněl: Hádecký potok. Říčka se tomu potoku říkalo až od Vývěru. Když zde ale vojenští rakouští kartografové ve druhé polovině 19.**

století mapovali, zjistili, že jde o jeden a tentýž vodní tok a zakreslili jej v celé délce toku jako Říčku.



Tato mapka je převzata z druhého dílu Absolonova Moravského krasu z r. 1970 (Academia Praha) str. 242. Do schématu terénu jsou zde zakresleny některé jeskyně, nacházející se v Hádeckém žlebu. Červená čára je spojnicí chodby Zkamenělé řeky v Ochozské jeskyni a jeskyně Májové. Co je na mapce pozoruhodné je to, že na ní není zakreslen Hádecký rybník. Je zde sice zakreslena hráz rybníka, ale v místě, kde by měl být rybník je zakreslen jen potok Říčka.

Jsem toho názoru, že podle této mapky můžeme určit časové rozpětí doby, kdy byla mapka nakreslena. Její autor není nikde uveden. (Dr. Absolon se kdesi zmiňuje, že mu tuto mapku zhotovili Němci za 200 korun). Někdy na konci třicátých let dvacátého století došlo k protržení hráze tohoto rybníka. Staří Ochozané, pamětníci této události (dnes již většinou mrtví) mi před léty říkali různé časy, kdy k protržení hráze došlo. Za nejpřesnější považuji informaci pana Slaného, který prohlásil, že se to stalo v jeho nepřítomnosti v r. 1938, v době, kdy

byl jako voják – záložák v mobilizaci nasazen na obranu hranic. To znamená, že se hráz protrhla na podzim roku 1938. (Tolerance plus mínus).

Hráz rybníka byla v polovině padesátých let minulého století opravena a rybník byl znovu napuštěn v r. 1956. Mapka tedy musela být nakreslena v tomto mezidobí. Jako autora bych spíše typoval někoho z německých jeskyňářů. To je sice jen domněnka, ale ten, kdo mapku kreslil, znal jeskyni, která byla bratřími Himmely nazvána údajně Májovou pro to, že ji v máji r. 1957 objevil jeden z bratří Himmelů. To, že ji pro českou speleologii objevil jeden z bratří Himmelů přece neznamená, že ji nemohli znát němečtí jeskyňáři, kteří se za První republiky v jižní části Moravského krasu angažovali.

Nejenom, že autor plánu o Májové jeskyni věděl, ale zakreslil nám ji do ostrého skalního meandru, který musel vytvořit dávný vodní tok.

Dokonce si dovolím tvrdit, že do dávného jeskynního systému tyto mnou popisované vody mohly splavovat to, co nacházíme ve Velkých dómech **ve dně koryta** povodňového Hostěnického potoka.



Prostě to, co vidíte **jako dno koryta** na snímku výše. Nikoliv štěrky nad ním. Kam a proč tyto vody odtékaly mohou zatím odpovědět jen hypoteticky. Podle mého byly tehdy odváděny krasové vody tam, kde jim to krasové skály a tehdejší konfigurace terénu dovolovala.

Předpokládám, že to bylo do dnešního údolí říčky Litavy, ležící mezi dnešními obcemi Mokrou a Blučinou. V tom případě ale musela téct voda původně od **Předsíně** nebo **1. Velkého domu** (možná to byl jeden široký koridor), směrem na **Křížův dům**, dále tím, čemu dnes říkáme „**Chodba U Kužele**“, a dále směrem na **Kamenný žlíbek** a do dnešního údolí Litavy.

Pan profesor Musil tvrdí, že tudy, tímto údolím, musela v dávných dobách (předtřetihorních ?) téct velká řeka, která sem splavila materiály až z Jeseníků. Pozdější horotvorné tlaky alpského a karpatského vrásnění jí umožnili probít se nově vzniklým Dolnomoravským úvalem a dnes tento tok známe jako řeku Moravu. Tolik pan profesor Musil, pokud jsem jeho výkladu dobře porozuměl.

Lze předpokládat, že po výsledku nastalých změn bylo nyní výše položené, tímto vodním tokem opuštěné údolí při záplavě třetihorního moře přemodelováno a při tvorbě nové říční sítě si tudy našly cestu nové vodní toky – Litava a přítoky, které sbírá.

Můžete se mým vývodům od srdce zasmát. Ale ony mají svoji logiku. Pokud ji přijmete, musíte se nad tím zamyslet. A to je v podstatě účelem této mé práce. Já už se připravuji na odchod do věčného podzemí. Ale na to, co zde popisuji si sám nedokážu odpovědět. Možná je to práce pro celé týmy vědců. Pokud ovšem chceme rozkrýt, co se v průběhu cca 390 milionů let existence Moravského krasu na tomto území odehrávalo, je vysvětlení nezbytné. A moje, možná fantaskní domněnky chtějí naznačit možnosti, kterými se lze při výzkumu ubírat. Já od toho nic víc nečekám. Je to moje poselství pro mladou generaci. Aby ji to inspirovalo ke speleologii a k seznamování se s taji geologické historie území, na kterém žijeme.

Ale vraťme se zpět, k problematice Májové jeskyně. Jestli je tomu tak, jak jsem to popsal (a já jsem přesvědčen, že je !) pak musí být mezi Májovou jeskyní a Zkamenělou řekou logicky něco jako Rudické propadání. Proč ?

Podle posledního měření Himmelů a podle JESO MK leží Májová jeskyně v nadmořské výšce 387,1 m. Přepad Zkamenělé řeky leží (dnes) v nadm. výšce 334,7 m (*To píší bratři Himmelové, v článku nazvaném „Odtokové poměry v Ochozské jeskyni v hydrologickém roku 2010“ který vyšel ve sborníku Speleoforum, ročenka č. 30 / 2011, str. 128 – 131*) což je výškový rozdíl 52,4 m. Plán nad Ochozskou jeskyní má plochý vrchol v nadmořské výšce 414,4 m, což je 79,7 m výškového rozdílu, neboli výška vápencové masy nad přepadem.

Hostěnické propadání I. leží v nadmořské výšce 371 m. Tady je výškový rozdíl mezi propadáním a Zkamenělou řekou 34,3 m.

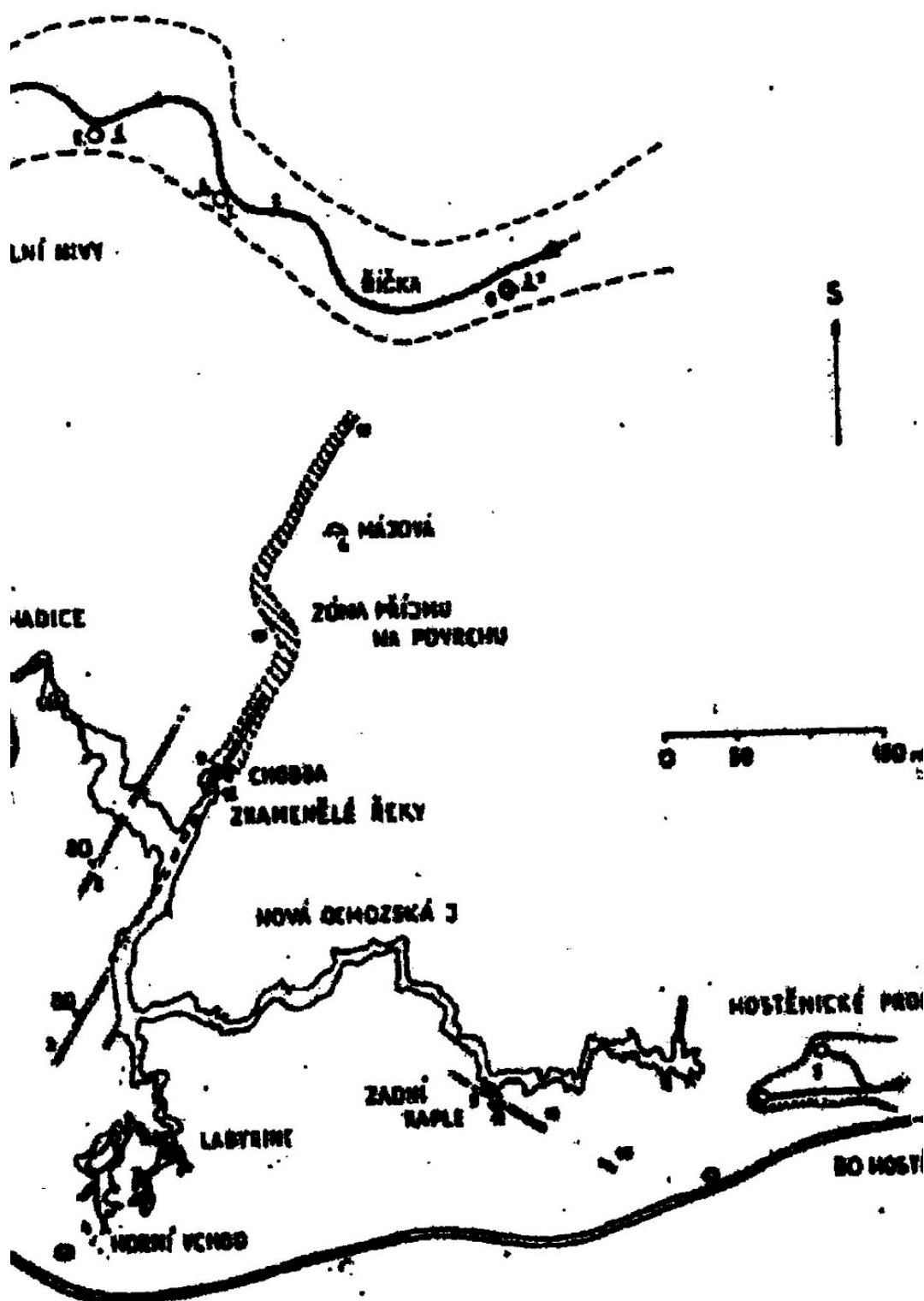
Jsem jen amatér. Ale zajímalo by mě, zda cesta přes Zkamenělou řeku byla tou, kudy byly do Velkých dómů splaveny valouny, označené jako kulmské droby, které dnes tvoří dno povodňového koryta Hostěnického potoka ve Velkých dómech. Lze předpokládat, že dávný vodní paleotok, odvodňující kras tekli tímto jeskynním systémem do údolí Velké řeky, dnes údolí Litavy, tak jak jsem to popsal v jednom z předchozích odstavců.

Jezerní sedimenty, které byly splaveny až později, na ně mohly přitéct jen od Hostěnic, cestou přes Labyrint a chodbou „U kužele“. (Nikoliv přes Německý sifon, a ne přes Zkamenělou řeku. Jak se tedy dostaly tyto jezerní náplavy do chodby Zkamenělé řeky?). Pak je možné, že pozdější vody, přinášející jezerní sedimenty tekly **naopak**, do dnešní chodby „U Kužele“ a **odtékaly** prostorem dnešní Zkamenělé řeky, (možná do hypotetického jeskynního systému, který čeká na svoje objevení) než ji ucpaly. Nebo je to tak, jak říká L. Slezák, že Hadice už tam byla (a možná je těch Hadic víc, jen o nich nevíme) a vody odtékaly tudy.

Vzhledem k tomu, že už dvanáct let zkoumáme přibližně jeden čtvereční kilometr této části Moravského krasu, postupujeme ve svých poznatcích stále dál. Jaká byla moje práce v průběhu oněch dvanácti let? Celou tu dobu se snažím vytvářet svým kamarádům, především detektorům, podmínky k práci. Odměnou za to jsou získané poznatky. Naše poslední poznatky nasvědčují tomu, že dávné vody, propadající se do Májové jeskyně tekly patrně směrem na dnešní údolí řeky Litavy, cca 30 km široké údolí mezi Mokrou a Blučinou, tedy do dávného údolí Velké řeky. Zatím jsou tyto naše poznatky kusé a neucelené. Ale věnujeme se tomuto tématu a budeme naše poznatky publikovat v příštích letech, pokud budeme žít.

To by ovšem znamenalo, že tato vodní cesta do údolí „Velké řeky“ byla průchozí ještě před alpínsko-karpatským vrásněním. Po ukončení průběhu tohoto vrásnění byla celá krajina jižní části krasu rozlámána, její původní části byly posunuty vertikálně i horizontálně a povrchové i podzemní vody, zoufale tvořící novou odvodňovací síť mnohdy využily některá jejich torza k průtoku opačným směrem, než byl původní tok. Spousta našich poznatků je teprve ve stadiu domněnek. Ale krůček za krůčkem hledáme jejich objasnění. Sledujte naši práci, pokud nám vydrží vůle, zdraví a věk, budeme na vyjasnění tajemství přírodních pochodů pracovat!

Podle mého názoru je to tak závažné téma, že by se ho měli ujmout vědci a začít na tom pracovat.



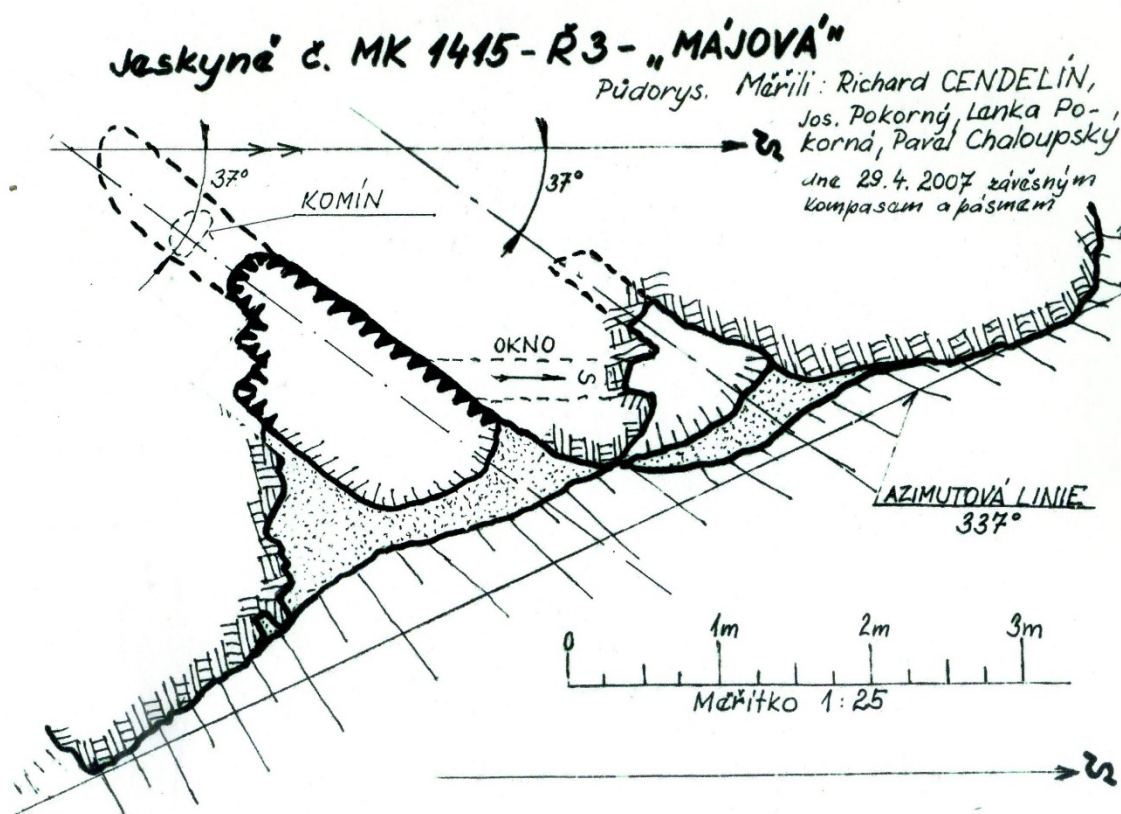
Toto je mapa, nakreslená R. Burkhardtem, který v r. 1970 pracoval ve Zkamenělé řece s vysílačkou, jejíž signál zachycoval R. Nesrsta v zakresleném pásmu. Když tudy prošel signál vysílačky, není tam dutina? A proč je to najednou znenadání useknuto? Není to náhodou proto, že zde pokračování Zkamenělé řeky narazilo na příčný koridor vycházející z nekrasové oblasti před

„Hynštovým funidlem“ a vedoucí k rozvodnici pod Liščí dírou? (A skončilo na něm, jak napovídají naše telegnostické detekce)? Tuto partii zkoumané oblasti máme také „rozdělanou“. Je toho na tak malé ploše tolik, že bychom potřebovali ještě pár let života, abychom došli k seriózním závěrům.

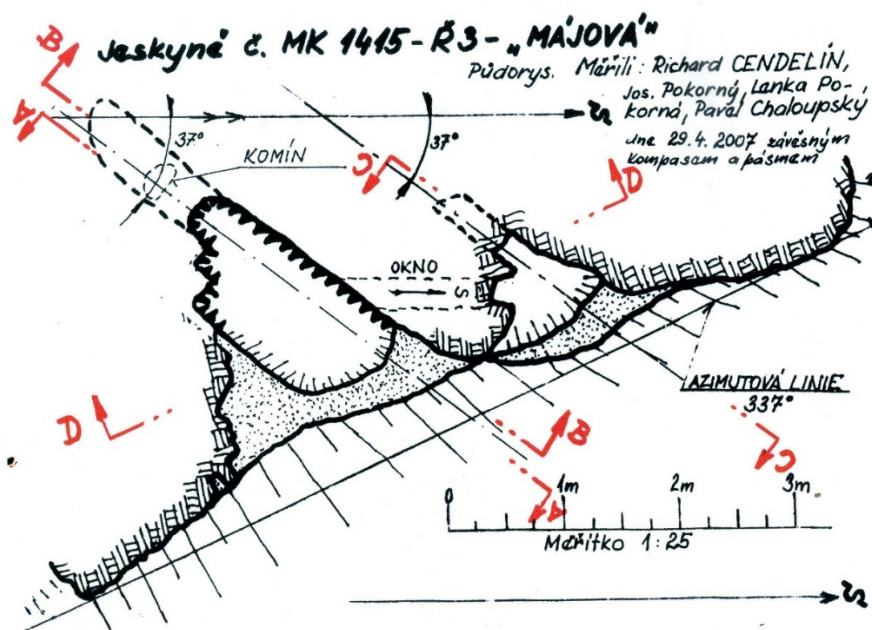
Jak je vidět, je toho dost, co je potřeba v jižní části Moravského krasu zjistit, objevit a poznat či vysvětlit. Škoda, že já, už sedmaosmdesátiletý dědek se toho už nejspíš nedožiji.

A teď se prosím podívejte na **moje** nákresy Májové jeskyně. Podívejte se na ni **mýma** očima.

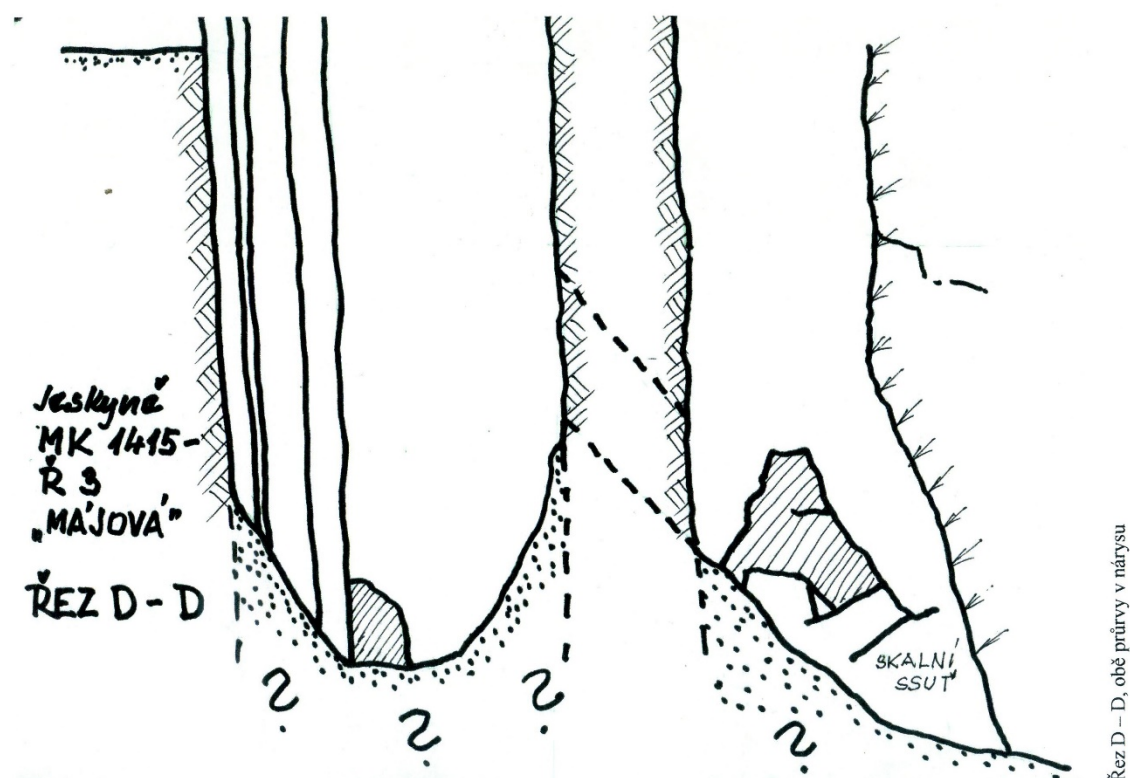
Půdorys Májové jeskyně.



To, co vidíte na obrázku výše jsou půdorysy jižní (na obr. vlevo) a severní (vpravo) skalní průrvy, tvořící portál Májové jeskyně. (Srovnajte s mapkou, publikovanou bratry Himmely).

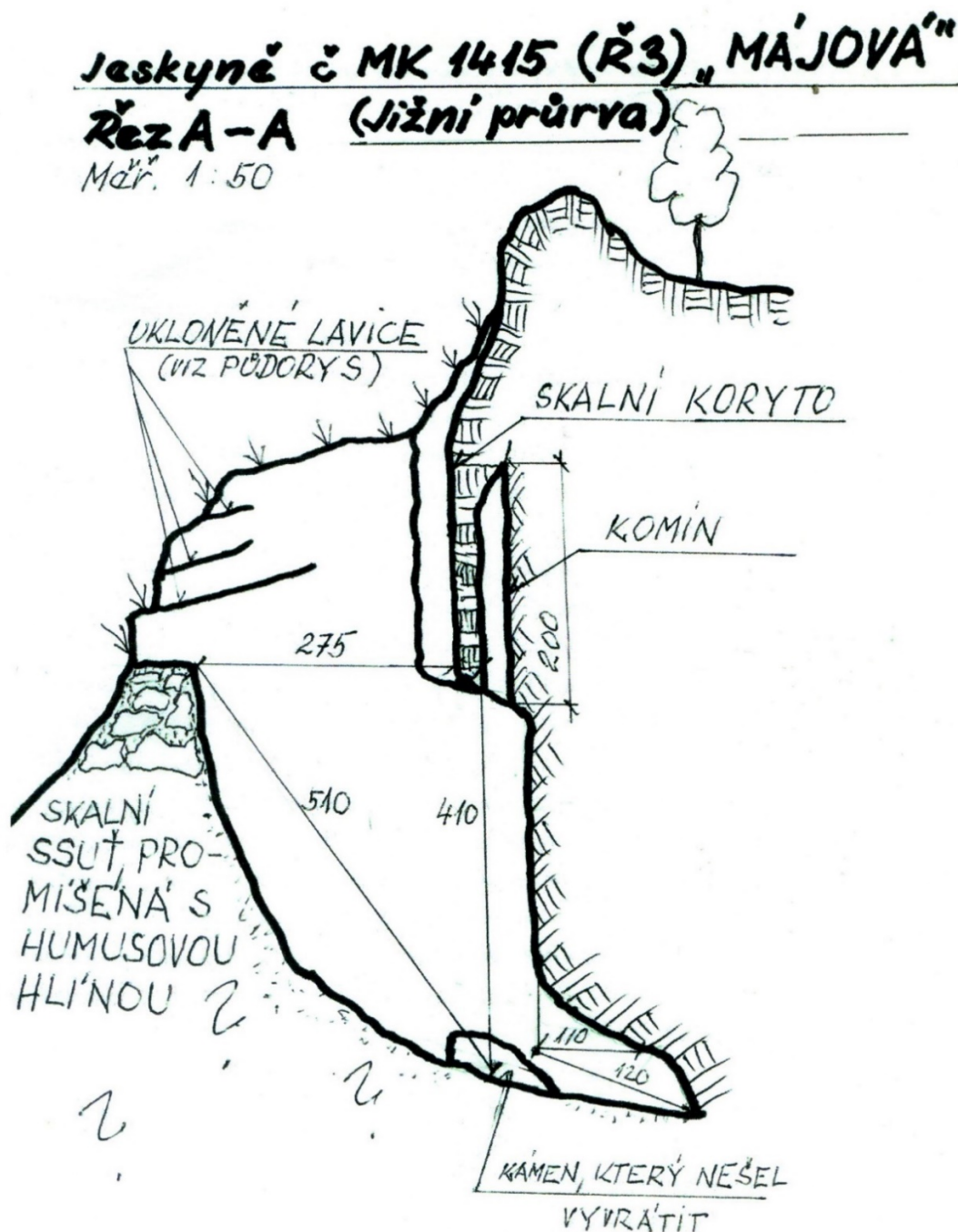


Toto je půdorys, který už jsme viděli, jen jsou do něj zakresleny všechny řezy, které mají čtenáři dát správnou představu. Na obrázku dole je řez D-D, který čelně protíná severní i jižní průrvu. Uprostřed je skalní pilíř.



Nepřipomíná vám to tak trochu něco, z čehož se před časem ve Křtinském údolí po odkopání svahu partou jeskyňářů pod vedením p. profesora Sobola

v průběhu času stala Barová či Sobolova jeskyně s propastnými sestupy dávných vod do systému jeskyně Býčí skála ?

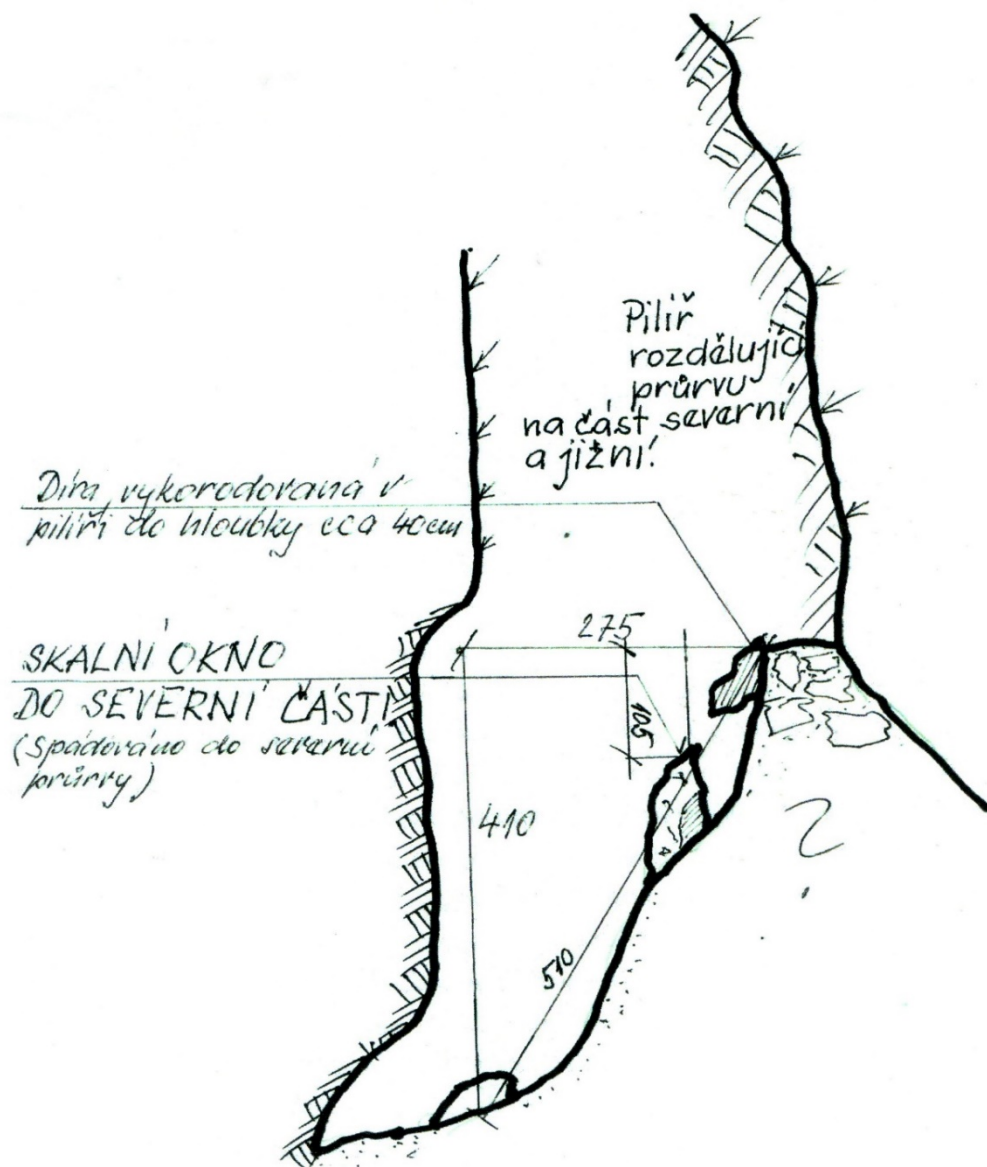


Řez A – A , Jižní průřez.

Na tomto obrázku vidíte jižní stěnu jižní průřezu Májové jeskyně. Je to pohled od severu k jihu, od údolí do masivu. Ten kámen, co nešel vyvrátit bude zřejmě značně velký balvan.

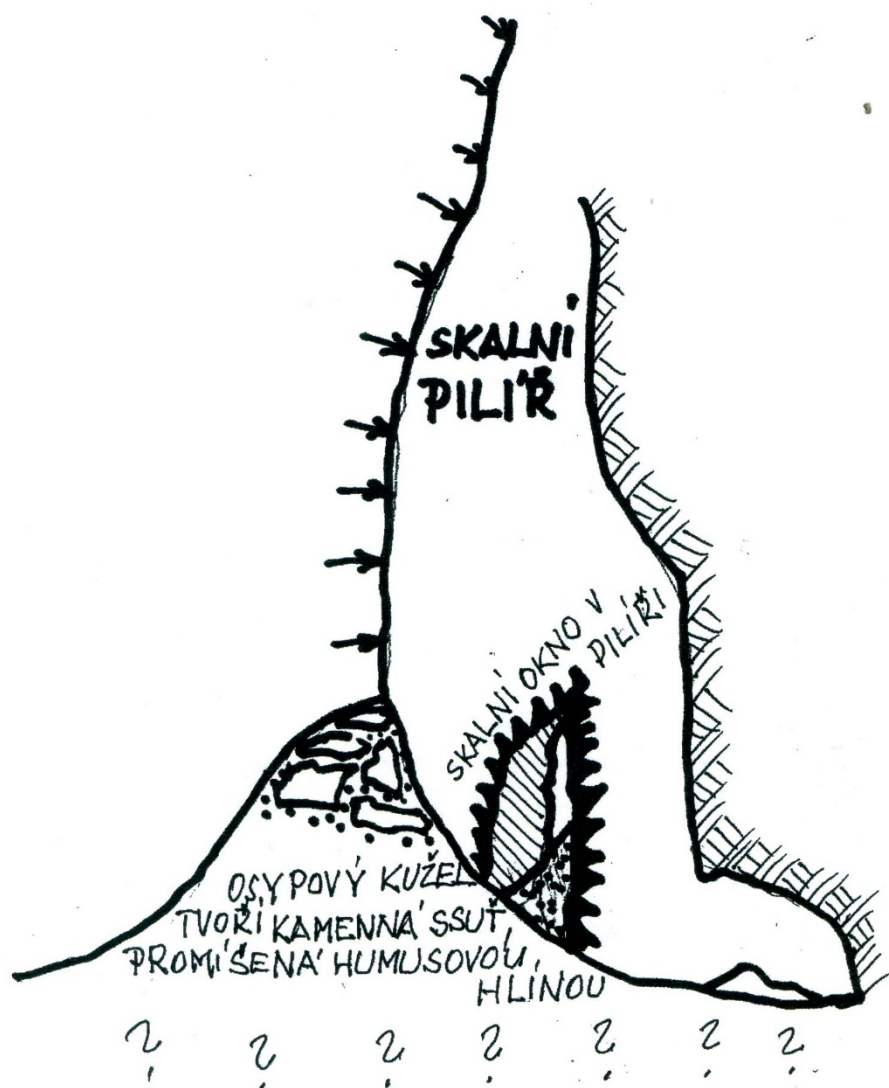
Jaskyně č. MK 1415 (Ř3) „MAJOVA“

ŘEZ B - B (jižní průřez)



Řez B - B, Jižní průřez

Tady zase vidíte severní stěnu jižní průřezu. Je to pohled z jižní průřezu k severu, směrem do údolí. Dole ve dně je pořád ten kámen, co nešel vyvrátit.



JESKYNĚ „MAJOVÁ“, č. MK 1415 - Ř3
 Řez C - C = Severní průrva.
 (Přibližný náčrt).

Řez C - C, Severní průrva

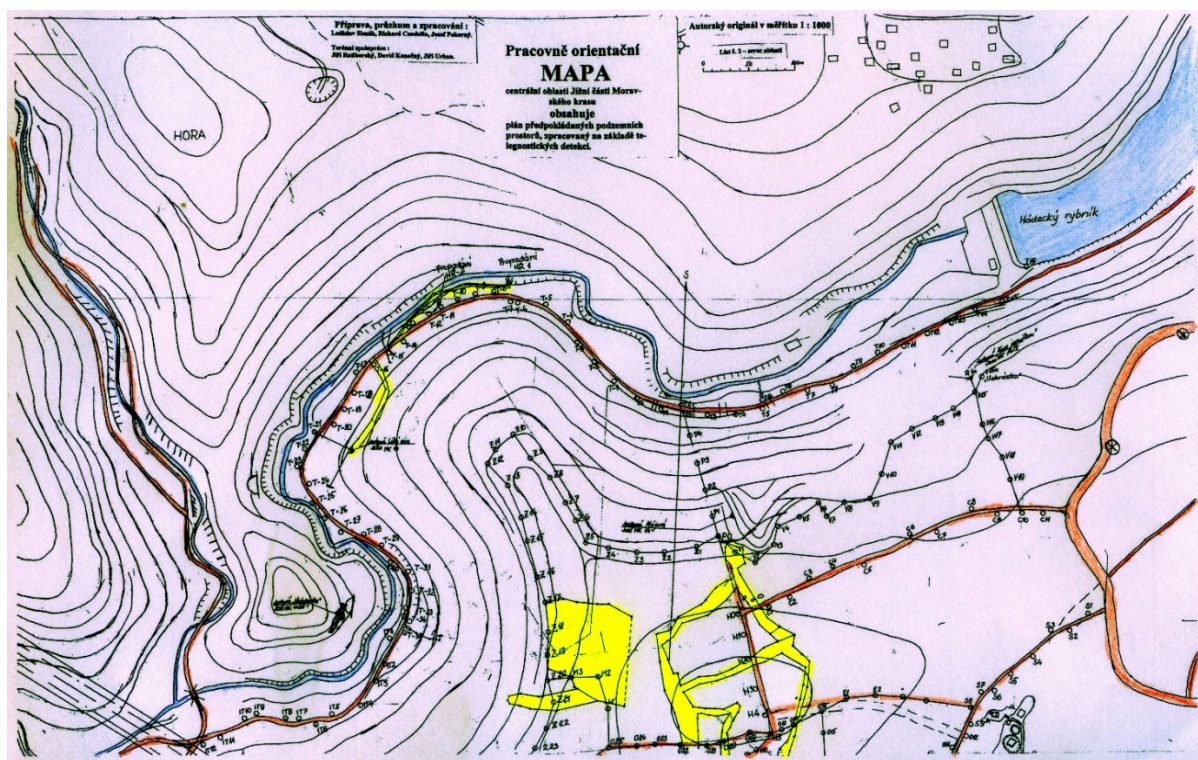
A tady máme pohled na jižní stěnu severní průrvy. Je to pohled ze severní průrvy k jihu, do masivu. Když se podíváte zpět na půdorys a na řez D-D, zjistíte, že severní stěna severní průrvy ustupuje do masivu, takže pohled na ni – nebylo co zakreslit.



Na snímku vlevo je pohled do jižní průrvy z hřebene osypu. (Pohled je poněkud prostorově zkreslený). Dole vidíte kámen, který nešel vyvrátit. Jde zřejmě o větší kus skály. Na snímku vpravo vidíte pohled ze dna jižní průrvy.



Na snímku dole vidíte pohled do severní průrvy.
Co na to říkáš, milý čtenáři ? Bylo by to nadějně ???



Na této mapce jsou žlutě vyznačeny výsledky virgulové detekce Ladislava Slezáka a Richarda Cendelína někdy z roku 2014. Tehdy jsme na pokyn L. Slezáka přešli s výzkumy jinač. Jsou to velmi pozoruhodné výsledky. Najděte v té mapce Májovou jeskyni!

Je tam vyznačena, jenže při zmenšení mapy v měřítku 1 : 1000 na tento obrázek je její vyznačení téměř nečitelné. Je zakreslena severně od východního „jazyku“ telegnostické detekce vedoucích k Říčce (patrně k „Estavele“). K němu přiléhá vrstevnicově vyznačený ostrý meandr ve skalním podloží, o kterém jsem se zmiňoval již výše. A na jeho západní straně, na jeho severním okraji, přecházejícím do prudkého, do údolí klesajícího svahu, ve stěně ostrého meandru najdeme to, co Himmelové nazvali „Májovou jeskyní“. Vidíte zde také možnou spojitost se Zkamenělou řekou jako já ? Jenže – je potřeba to **dokázat !**

Nemáte pocit, že nejen nákresy, které jsme viděli, ale především to, co jsme v reálu viděli na místě, nám (podle mého) chtějí říct, že to, co před sebou vidíme je jen vrcholek jakéhosi velikého portálu, jehož vlastní vstup do podzemí leží „baj voko“ o takových 6 metrů níž ? Není to něco jako Barová jeskyně ve Křtinském údolí ? Tam se našel před léty prof. Sobol, který na sklonku čtyřicátých let minulého století s partou nadšenců ten portál vykopal a zjistil, že chodby z něj vedou propastnými cestami do systému Býčí skály. Copak se zjistí, až se najde někdo, kdo se prokope k portálu Májové jeskyně ?

Ale uvažujme dál. Pripustíme, že vody neznámého dávného toku se zde propadaly do dávného jeskynního systému, který se snažíme vystopovat. Kde se dnes nachází ten dávný, námi hledaný systém? . . .

Já bych řekl, že jeho dnešní částí je torzo podstropního prostoru, který nazýváme Ochozskou jeskyní. Vlastní, prostorné dómy tohoto dávného vodosvodného systému jsou zaplněny sedimenty, které sem v nepředstavitelném průběhu krasování a terénních změn nanasly dávné vody, tudy protékající. Ale to snad není úplné vysvětlení.

Problém, který mi v souvislosti s tím vrtá v hlavě je samotný Hádecký žleb. Proč zde čas a pochody krasování vytvořily zrovna takový meandr, jaký to údolí v současnosti vytváří a jaké byly geologické příčiny a události, které zapříčinily v průběhu věků jeho vznik ?

Jestliže odborníci v diskusích připouští možnost, že zde někde někdy byla uzávěrová stěna jakéhosi poloslepého údolí, co se všechno muselo v průběhu věků stát, aby ten terén dostal současný vzhled ? Například p. prof. Musil píše ve své knize „Morava v době ledové“, že po odlivu třetihorního moře vody nově tvořící se říční sítě odnesly z Líšeňské terasy (na výšku) cca 90 metrů materiálu, který je v současnosti uložen v rovinách jižní Moravy. . . .

Chápu to tak, že třetihorní (miocénní) mořská záplava zarovnávala před tím členitý krasový terén rozplavením materiálu a zanesením náplav do údolí do jakési paroviny, mírně spádované k jihu, která byla v průběhu ledových a meziledových dob nově se tvořící říční sítí postupně přemodelována do současného stavu.

To ale znamená, že jen v oblasti dnešní jižní části Moravského krasu se zákonitě musí nacházet takto pohřbená dávná krasová údolí. Otvírka Velkolomu Mokrá otevřela geologickou kroniku tohoto území. Kde jsou poznatky z otvírky této geologické kroniky ? Když jsem se zeptal pana profesora Musila, proč se o tom nikde nepíše, řekl mi : „Ono se o tom píše, ale jen v zahraničních odborných časopisech !“ Mám tomu rozumět tak, že u nás, mezi našimi odborníky a zainteresovanou veřejností o tyto poznatky není zájem ? (Nebo na to nejsou peníze ?).

Navštívíte-li prostor Velkolomu, zjistíte, že mezi Středním a Západním lomem se měl začít odklízet naplavený materiál z cca 90 m širokého (můj odhad) dávného, v náplavách pohřbeného „Studénčného žlebu“. To je podle mého jeden z důkazů, že takto pohřbená údolí v oblasti jsou. Nakonec, když páni vědci spočítali, kolik materiálu by se muselo přemístit, tak od tohoto záměru raději upustili.

Vraťme se ale ještě do Hádeckého žlebu. (Tj. do údolí Říčky mezi Hádkem a Vývěrem Říčky I nad Kaprálovým mlýnem). Občas se zde propadne kus dna kamsi do podzemí. Lze předpokládat, že na hypotetickém skalním dně tohoto údolí (ví někdo v jaké hloubce skutečně leží skalní dno tohoto údolí a jakým materiálem je tvořeno?) leží zříčené balvany (odkud ?), z nadloží dávné jeskyně? Nebo je to jen osyp balvanů ze stěn údolí?) na kterých je vrstva náplav, tvořící současné dno tohoto údolí. Balvanitou sutí na skutečném skalním dně mohou protékat krasové vody, které lokálním odplavením části materiálu mezi sutí způsobí čas od času propad povrchového toku Říčky.

Další pozoruhodností jsou jeskyně v levém a pravém úbočí údolí. V levém úbočí je to jeskyně Liščí díra, v pravém úbočí je to Malčina jeskyně s torzem horního patra, kterému říkáme Švédův stůl. Liščí díra a Švédův stůl mají přibližně shodnou nadmořskou výšku. Není to náhodou stále součástí jednoho a téhož zaříčeného a údolím přetátého dávného jeskynního systému ?

Je možné, že při nějaké dávné přírodní katastrofě se uzavěrová stěna – *(která ukrývala část jeskynního systému jehož torzem jsou dnes pravobřežní jeskyně Malčina, Švédův stůl, hypotetická jeskyně „Zaříčená“ / Slezák / či „Barunčina“ / Marek P. Šenkyřík / a Netopýrka, a na levém břehu jeskyně Liščí, která leží přibližně ve stejné výšce jako Švédův stůl)* – zřítíla a dávný vodní tok se přelil a vytvořil pokračování dnešního údolí. V masivu zůstává hypotetická zbývající část jeskynního systému, ze kterého známe jen část, tj Ochozskou jeskyni a ze kterého vody tečou zpod levobřežní náhorní planiny v suti balvanů pode dnešním dnem údolí pod pravý břeh, do výše popsaných jeskyněk. A za vysokých vodních stavů také přes Zkamenělou řeku v Ochozské jeskyni.

Jaké jsou to vody, které vytékají z Vývěrů Říčky I. a II. ? Je to směs podzemního toku hostěnických vod a vod Říčky. Ale Dr. Himmel ve svých odborných pracích uvádí, že 40% vod vývěrů Říčky jsou vody zatím nezjištěného původu. A co je to za podzemní vody, které vytékají zpod kulmských materiálů za silnicí 383 pod „Hynštovým funidlem“ a s největší pravděpodobností podtékají jeskyni Ř-1 „Pod lipou“ (JESO – MK 1411) ? Hynštovo funidlo pulsačně dýchá jedním otvorem. V jeskyni „Pod lipou“ jsou (v „lité“ skále) taková funidla dvě ! Co je pod nimi ? Vodosvodný jeskynní systém ? Jakých vod ? Odkud tečou ? Je možné, že tyto vody se někde „srazily“ s vodami od Hostěnic a s vodami prosakujícími do balvanitého osypu břehu Hádeckého rybníka, a protože v podzemí už tehdy nebylo na tolik vody dost prostoru, otevřel se v roce 1958

vývěr, který byl některými odborníky (mezi něž od začátku nepatřil R. Burkhardt) považován za estavelu ?